

R O K J A V O R U

11 | 2003
ročník 9

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky a příznivců lesa

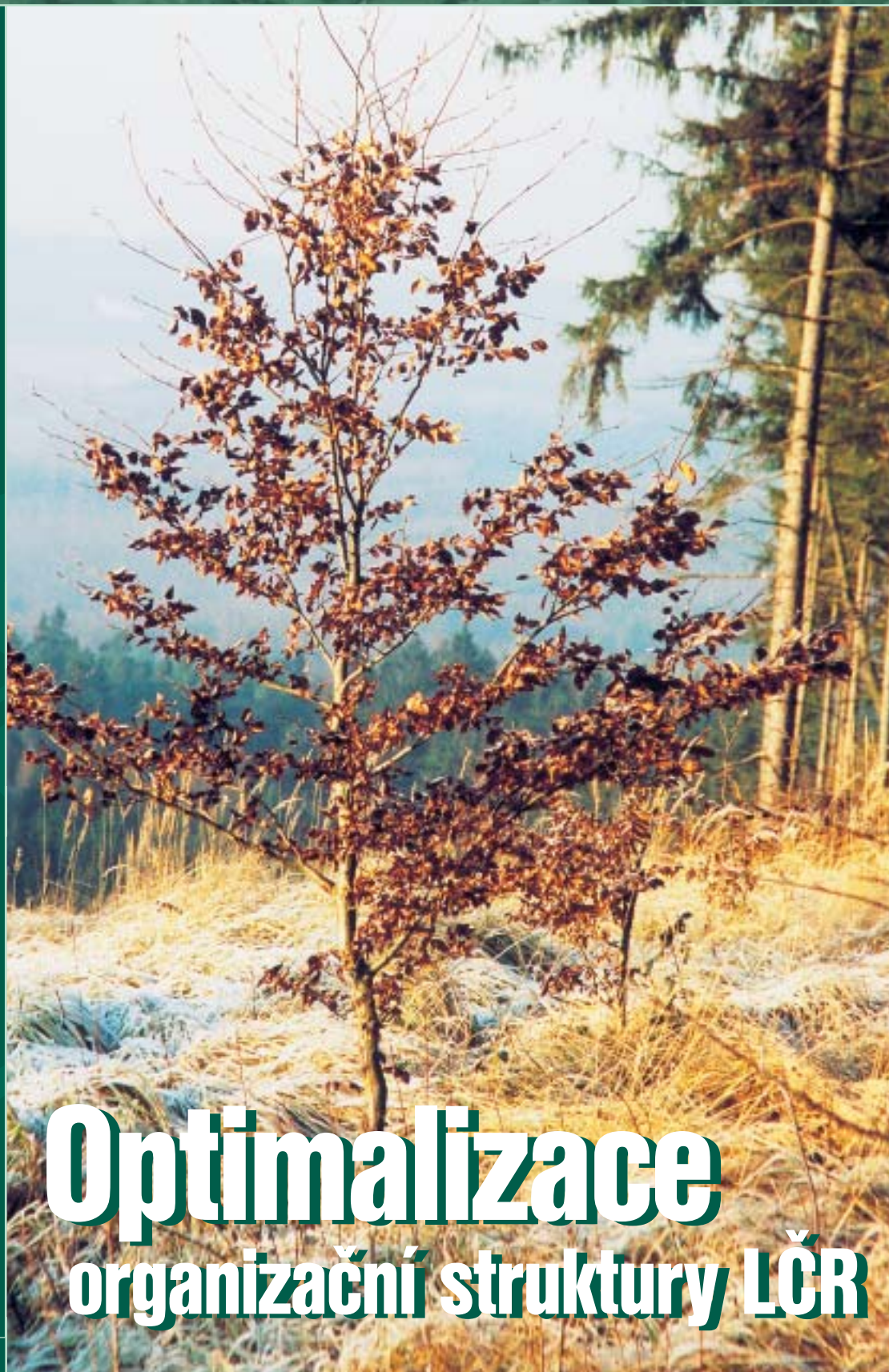
LESU ZDAR

Hospodářská
úprava lesů

Péče o porostní
zásobu

Pěstování javoru
na LS Luhačovice

Houbové choroby
lesních dřevin

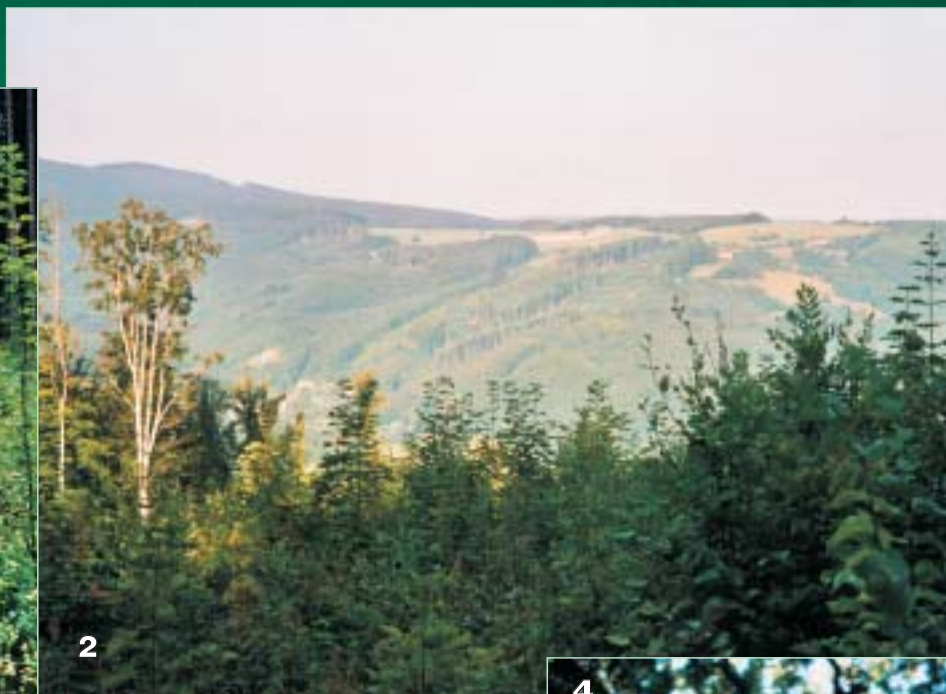
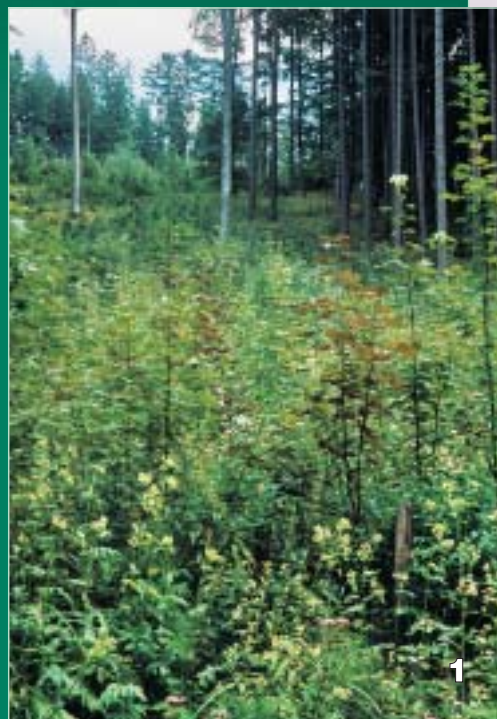
Optimalizace
organizační struktury LČR

pěstování javoru

na LS Luhačovice

1. Revír Brumov, umělá obnova javoru klenu
2. Revír Sidonie, kombinovaná umělá a přirozená obnova javoru, jasanu a buku na ploše po větrné kalamitě
3. Revír Sidonie, u javoru se často vyskytují deformace v bazální části kmene jako reakce na světlostní podmínky
4. Revír Sidonie, přírodní památka Okrouhlá se vyznačuje příměsí vysoce kvalitního klenu
5. Revír Sidonie, přírodní památka Okrouhlá, přirozená směs klenu, mlče, lípy, jilmu, dubu a buku

nové

vedení LČR

OBSAH

Lesu zdar 11/2003

Stav kůrovců v roce 2003 a výhled na rok 2004

Důsledkem loňské větrné kalamity a velmi suchého a teplého léta a podzimu je významné zvýšení početního stavu populace kůrovců oproti předchozím letům. V letošním roce bylo do konce září zpracováno již 405 tis. m³ kůrovcového dříví napadeného nastojato, dále 71 tis. m³ dříví z větrné kalamity bylo napadeno druhotně kůrovcem a konečně muselo být položeno a zpracování 90 tis. m³ lapáků. V roce 2002 vypadala situace takto: zpracované kůrovcové dříví napadené nastojato – 92 tis. m³, druhotně napadeno – 7 tis. m³, lapáky – 61 tis. m³. Z toho je zřejmé, že z roku na rok došlo k více než čtyřnásobnému nárůstu stavu kůrovců. Situaci na rok 2004 hodnotíme jako velmi výrazně nepříznivou, avšak zvládnutelnou za předpokladu, že budou provedena všechna obranná opatření v odpovídající výši. Pro jejich realizaci a kontrolu bude nutné na vybraných revírech dočasně zvýšit počty pracovníků. Vzhledem k situaci v ochraně lesa jsou navržena tato opatření:

1. Eliminovat všemi možnými prostředky potenciální důsledky organizačních změn na situaci v ochraně lesa u LČR.
2. Zdůraznit zodpovědnost za stav ochrany lesa, kterou mají lesní správci a ředitelé LZ.
3. Zodpovědnost za kontrolu realizace obranných opatření a monitoring vývoje mají oblastní inspektori – je nutné zvýšit kontrolní činnost na úseku ochrany lesa a vymezit povinné položky kontrol.
4. Na úrovni ředitelství LČR bude zabezpečena pravidelná měsíční analýza vývoje situace v ochraně lesa.
5. Pro rychlejší dostupnost dat bude zkrácen termín pro odesílání dat výroby (těžební část) ihned po uzavěření na organizačních jednotkách – tj. k 5. dni v měsíci.
6. Zabezpečit cílenou distribuci informačních letáků k nebezpečí kůrovcové kalamity soukromým vlastníkům lesů, pro něž LČR vykonávají funkci OLH, dále na pověřené obce s rozšířenou působností a jako informaci rovněž pro krajské úřady.

Rozsah projektů hlavních lesnických činností v roce 2004

Pěstební činnost

Celkové náklady pěstební činnosti, projektované na rok 2004, činí 1,725 mld. Kč (rok 2002 – 1,668 mld. Kč, 2003 – 1,745 mld. Kč). Na celkových nákladech se největší měrou podílí obnova lesa a ochrana kultur. Od roku 2001 stále stoupá podíl nákladů na ochranu lesa proti hmyzím škůdcům.

Vyklizování ploch po těžbě

Je projektováno na 11 401 ha; 93 % se provádí ručně, na drčení připadá 5 % a štěpkování 2 %. Pálit by se mělo na 2670 ha, což představuje 23 % z celkové plochy. V porovnání s minulými lety to představuje víceméně setrvalý stav.

Příprava půdy pro obnovu lesa

Výkon je projektován na 5444 ha. Z toho je 51 % určeno pro přípravu půdy k přirozené

obnově a 48 % na obnovu sadbou, 1 % připadá na sje a podsadbý.

Obnova lesa

Po pětiletém soustavném poklesu výměry celkové obnovy naznačuje projekt pro příští rok změnu trendu. Z 11 058 ha celkové obnovy bez podsíjí připadá 88 % na první obnovu a 12 % na obnovu opakovanou. Podsíje jsou projektovány na 58 ha. Přirozená obnova by měla dosáhnout 2000 ha. Jehličnany se na celkové obnově podílejí 66 %, listnáče 34 %. Obalované sazenice tvoří 8 % s absolutní převahou smrku.

Ochrana mladých lesních porostů proti zvěři

Největší podíl připadá na ochranu kultur repelenty proti zimnímu okusu, a to 77 % (28 951 ha). Ochrana repelenty proti letnímu okusu činí 14 % (5166 ha). Podíl oplocování (2 %, 2287 ha) a individuální ochrany sazenic (1 %, 390 ha) lze považovat za přiměřené. Naopak za velice nízký ve vztahu k zastoupení jehličnanů při obnově lesa je podíl mechanických ochranných terminálů (2 %, 629 ha), které bývají zpravidla levnější než ochrana repelenty.

Ochrana proti buňení

Tento výkon má druhý největší podíl na pěstebních nákladech, celkem je plánován na 46 434 ha. Z toho ručně 64 % (29 682 ha), chemicky 14 %, (6346 ha), mechanizovaně 12 % (5413 ha), odstraňováním škodících dřevin 9 % (4351 ha), ošlapováním 1 % (419 ha), mulčováním 0,5 % (222 ha).

Prořezávky

Z celkem projektovaných 22 862 ha připadá 362 na prostřihávky a 22 494 ha na vlastní prořezávky.

Ochrana lesa proti hmyzím škůdcům

V roce 2004 by mělo být naistalováno 48 206 lapačů a položeno 129 tis. m³ lapáků. Nejvíce však náklady porostou v souvislosti s předpokládaným nárůstem objemu dřeva napadeného nebo ohroženého kůrovci a s tím souvisejícími paušálními náhradami. Za zmínku ještě stojí ochrana kultur proti klikorohu na 7544 ha.

Těžba dřeva

Je projektována ve výši 7,356 mil. m³, z toho MÚ soustředěná – 3,243 mil. m³, MÚ podroštní – 1,7 mil. m³, PÚ (+40) – 1,09 mil. m³, PÚ (-40) – 0,443 mil. m³, nahodilá – 0,724 mil. m³, ostatní – 0,156 mil. m³.

Ing. Vladimír Blahuta

- 2) Optimalizace organizační struktury LČR
- 4) HÚL jako nástroj pro zajištění všech funkcí lesa
- 6) Péče o porostní zásobu a problematika přesíleného jehličnatého dřeva
- 8) Káně na lovu
- 10) Pěstování javoru na LS Luhačovice
- 13) Mezinárodní seminář o houbových chorobách lesních dřevin
- 14) Nový zákon o obchodu s reprodukčním materiálem
- 16) Motocyklový sport a naše lesy
Okresní přebor ve střelbě brokem
Evropa dýchá díky Komi
- 17) Nové knihy
- 18) Jak hospodaří LČR na Krivoklátsku
Předběžné zkoušky barvářů
Setkání prezidentů v Jeseníku
- 19) Poděkování
- 20) Mezinárodní soutěž ohařů

foto obálka

1. strana: Buk symbolizuje přeměnu smrkových monokultur na smíšené lesy foto: J. Řezáč
4. strana: Javor v podzimmím zbarvení foto: J. Zumr

LESU ZDAR

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky, s. p.

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové
tel.: +420 495 860 265 (264)
fax: +420 495 262 391
e-mail: rezac@lesycr.cz

Vydává:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8
IČO: 42196451
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416
ISSN 1214-4835

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický
Členové: Ota Buršík, Ing. Lubomír Dědek,
Ing. Jan Duha, Ing. Josef Hruška, Ing. Jiří Kopic,
Ing. Jaromír Latner, CSc., Aleš Mrkvica, Ing. Pavel Starý, RNDr. Jiří Stonawski
Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč
Grafická úprava: CREATIVE DIRECTION
(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.)

Tiskne:

Tiskárna Nové Město, s. r. o.,
Přetisk povolen.

(Uzávěrka příštího čísla 28. 11. 2003.)

Rg1-1994

www.lesycr.cz

Optimalizace organizační struktury LČR

Vážení čtenáři,

v minulém čísle Lesu Zdar jsme vás informovali o koncepčních záměrech podniku v letech 2004 – 2006. Postupně budeme zveřejňovat detailnější rozpracování jednotlivých oblastí. V dnešním tématu se budeme zabývat organizační strukturou.

Změny naší organizační struktury si vynucuje život kolem nás. V rámci restitucí podnik vydává další a další majetek. Stále více oblastí veřejné správy se přizpůsobuje vyšším územně správním celkům. Na tyto skutečnosti musí podnik reagovat tak, aby si zachoval schopnost efektivní správy svěřeného majetku. Proto od 1. ledna 2004 dojde k úpravě počtu oblastních inspektorátů a začneme diskutovat o počtu lesních správ. Zrušené inspektoráty se změní na detašovaná pracoviště.

Vývoj počtu organizačních jednotek

OJ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
OI	27	26	26	24	23	17	17	17	17	17	17	13
LS	105	105	105	104	89	89	87	85	85	85	85	76-80
OST	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	7	7
LZ/SZ	13	12	12	12	8	6	6	6	6	6	6	6

Změny oblastních inspektorátů

	k 31. 12. 2003	k 1. 1. 2004
OI Krnov	zrušen	detašované pracoviště
OI Frýdek-Místek	zrušen	nový OI
OI Šumperk	zrušen	nový OI
OI Zlín	zrušen	nový OI
OI Brno	zrušen	nový OI
OI Havlíčkův Brod	zrušen	nový OI
OI Choceň	zrušen	nový OI
OI Hradec Králové	-	nový OI
OI Brandýs n. L.	zrušen	nový OI
OI Křivoklát	zrušen	detašované pracoviště
OI Jindřichův Hradec	zrušen	detašované pracoviště
OI Písek	zrušen	detašované pracoviště
OI Český Krumlov	zrušen	nový OI
OI Klatovy	zrušen	detašované pracoviště
OI Plzeň	zrušen	nový OI
OI Karlovy Vary	zrušen	nový OI
OI Teplice	zrušen	nový OI
OI Liberec	zrušen	nový OI

Standardní obsazení nových oblastních inspektorátů

- oblastní inspektor
- zástupce OI – možná kumulace s funkcí tech. pracovník IGPOL
- tech. pracovník IGPOL- referent – právník
- tech. pracovník – HIM
- administrativně technický pracovník

Další funkce budou obsazovány podle potřeb jednotlivých inspektorátů

- referent pro katastr a restituce
- tech. pracovník – oblastní genetik
- tech. pracovník – specialista HÚL
- referent – metodik účetnictví
- referent – informatik
- specialista pro obchod a marketing

Standardní obsazení detašovaného pracoviště

- vedoucí detašovaného pracoviště – zástupce OI
- administrativně technický pracovník
- 1x rezerva (podle konkrétních potřeb jednotlivých regionů)

Konkrétní obsazení jednotlivých funkcí vzejde z dalších jednání za účasti vedoucího OPEP, příslušných OI a LS.

Úkoly pro nejbližší období

- Bude předložen návrh personálního obsazení funkcí oblastní inspektor, lesní správce, včetně jejich zástupců a vedoucích detašovaných pracovišť OI, ve spolupráci s řediteli úseků Ř LČR, vedoucími příslušných odborů Ř LČR, příslušnými oblastními inspektory, lesními správci a řediteli závodů.
- Na základě jednání s vedoucími dotčených organizačních jednotek a po konzultacích s vedoucími příslušných odborů Ř LČR bude zpracován přehled dopadů organizačních změn na jednotlivé zaměstnance, včetně konkrétních návrhů řešení.
- Bude zpracován návrh záměru, jak naložit s hmotným investičním majetkem ve správě podniku na dotčených organizačních jednotkách.
- Organizační změny budou oznámeny územně příslušným orgánům státní správy, samosprávy a obchodním partnerům.

Charakteristika přístupu ke změnám na úrovni lesních správ

Současný počet	85 lesních správ
průměrná porostní plocha LS	15 108 ha
průměrná plocha OLH LS	3295 ha

Současné rozdělení LS podle velikosti výměry porostní plochy

velikost výměry	počet LS
nad 20 000 ha	8
15 000 – 20 000 ha	29
10 000 – 15 000 ha	42
pod 10 000 ha	6

Nový počet lesních správ by se mohl pohybovat v rozmezí 80 – 76 v závislosti na nastavení a vyhodnocení jednotlivých kritérií:

průměrná porostní plocha LS	16 623 / 16 595 ha
průměrná plocha OLH LS	3686 / 3501 ha

Výhledové rozdělení LS podle velikosti výměry porostní plochy

velikost výměry	počet LS
nad 20 000 ha	10/10
15 000 – 20 000 ha	43/33
13 000 – 15 000 ha	13/19
10 000 – 13 000 ha	10/18
celkem	76/80

Optimalizace výkonu práce revírníka, objektivizace objemu úkolů

Cíle:

- zvýšit motivaci zaměstnanců ve funkci revírníka na racionalizaci výkonu práce této profese,
- objektivizovat objemy úkolů v rámci nové metodiky pro stanovení počtu revírníků,
- vytvořit pružný systém přizpůsobení se průběžným změnám,
- stabilizovat výkon funkce revírníka v rámci organizační struktury LČR.

Současné rozdělení revírů podle velikosti výměry

velikost výměry revíru	počet revírníků	
	přímá správa	kombinovaný revír
nad 1685 ha	109	207
1400 – 1685 ha	104	284
1200 – 1400 ha	46	91
pod 1200 ha	30	45

Současné rozdělení revírů výkonu OLH podle velikosti výměry

velikost výměry revíru	počet revírníků
nad 1300 ha	42
1100 – 1300 ha	23
pod 1100 ha	11

Současná metodika výpočtu objektivizovaného počtu revírníků

Ukazatele	průměrné hodnoty na 1 revírníka	váhové hodnoty
A modelová porostní plocha	1685	8
B zalesnění (ha)	10	8
C těžba celkem (m ³)	7400	8
D těžba mýtní (m ³)	4600	8
E probírky celkem (ha)	97	8
F probírky do 40 (ha)	38	8
G lesnatost (%)	27	3
H pěstební intenzita	2,79	5
I objem PČ (tis. Kč)	2800	5
J terénní podmínky	2,1	3
K výměra OLH (ha)	1300	3

Nová navrhovaná metodika výpočtu objektivizovaného počtu revírníků

Ukazatele	průměrné hodnoty na 1 revírníka (LS)	průměrné hodnoty na 1 revírníka (OPEP)	váhové hodnoty
A modelová porostní plocha	1760	1850/2000	15
B obnova celkem (ha)	12	12	15
C těžba celkem (m ³)	7000	8000/10 000/12 000	20
D výchovné zásahy do 40 (ha)	50	60	15
E lesnatost (%)	27	27	10
F pěstební intenzita	3	2,79	5
G objem PČ (tis. Kč)	2425	2 425	15
H terénní podmínky	2	2,1	5
I výměra OLH (ha)	1350	1300	3

Motivační systém, vazba na plánování a controlling

Cíle:

- vytvoření transparentního motivačního systému zajišťujícího:
 - zvyšování výkonnosti zaměstnanců,
 - posilování loajality zaměstnanců k firmě,
 - vytvoření přiměřených sociálních jistot.

Struktura současných motivačních nástrojů

1. nehmotné

1.1 vzdělání

- zkoušky OLH
- praxe HÚL
- školení PR
- pěstování lesů Trutnov
- dálková studia VŠ, apod.
- personální řízení
- jazykové kurzy
- pracovní hodnocení
- školení vybraných fc

1.2 kariérní postup

- práce s personálními rezervami

Mapa organizační struktury LČR od 1. 1. 2004

1.3 bytová politika

- přidělování služebních bytů
- půjčky (FKSP, provozní pr., FBP)

1.4 režim pracovního hodnocení

2. hmotné

2.1 mzda

- tarif
- praxe
- pobídková složka
- prémie a odměny
- případná další hmotná zainteresovanost

2.2 zaměstnanecké výhody

- zvýšená výměra dovolené
- penzijní programy
- životní a kapitálové pojištění
- příplatky - strava, doprava do zaměstnání
- služební byty - sleva
- stejnokroje
- prostředky na OÚ FKSP
- zdravotní péče
- odměny životní a pracovní jubilea
- příspěvky dovolená, vánoce (podíly HV)
- slevy - zvěřina, rekreace
- pojištění - myslivost, odpovědnost
- půjčky - FKSP, auta, PP, FPB, VT
- použití služ. prostředků pro soukromé účely - auta, mobily
- životní jubilea - odstřely trofejové zvěře

Úkoly

- vypracovat nový vnitřní předpis o odměňování,
- vypracovat zásady kariérního postupu,
- přehodnocení současného rozsahu poskytovaných zaměstnaneckých výhod a přistoupit k redukci,
- pracovat s vedoucími zaměstnanci při uplatňování kompetencí v oblasti motivace zaměstnanců (diferenciace odměňování, pracovní hodnocení, apod.).

Redakčně upraveno

Hospodářská úprava lesů

jako nástroj pro zajištění všech funkcí lesa (Celostátní seminář na lesní správě Svitavy)

Dne 8. října uspořádala Česká lesnická společnost ve spolupráci s Lesy České republiky, s. p. seminář na téma „Hospodářská úprava lesů jako nástroj pro zajištění souladu mezi produkčními a celospolečenskými funkcemi lesa“. Účastníci semináře byli pozváni do zajímavého prostředí demonstračního objektu Boršov (v blízkosti města Moravská Třebová) na lesní správě Svitavy.

Seminář byl zahájen za účasti cca 80 účastníků v příjemném prostředí nové rekonstruované budovy demonstračního objektu a revíru v Boršově. V dopolední části proběhly přednášky Ing. Jaroslava Zezuly, vedoucího odboru hospodářské úpravy lesů LČR, s. p., Ing. Richarda Slabého, ředitele Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (v zastoupení přednesl Ing. Jiří Ulver, ředitel pobočky ÚHÚL v Hradci Králové), Ing. Aleše Sekaniny, ředitele taxační firmy LHPProjekt Brno, a. s., a Ing. Miroslava Bačovského, správce lesní správy Svitavy.

Demonstrační objekt

Demonstrační objekt byl zřízen jako objekt hospodářské úpravy lesů v podmínkách souběhu produkčních a veřejných funkcí lesa. Významným důvodem pro jeho zřízení je pak možnost dlouhodobého posouzení vlivu HÚL na stav lesního ekosystému ve více než stopadesátiletém historickém vývoji. Od roku 1842, kdy byly lesní porosty v tomto území poprvé zařízeny, se lesníci cílevědomě snaží dosáhnout kvalitního, stabilního a biologicky rozmanitého smíšeného lesa odolného proti živelním i hmyzím kalamitám. Dokladem je velmi dobrý stav lesa v tehdejší době stejně jako dnes, kdy se na území objektu nacházejí kvalitní smíšené lesní porosty se smrkem jedlí a bukem jako hlavními dřevinami s příměsí modřinu, kleny, olše, borovice, brýzy a dalších lesních dřevin. Celé území přitom bylo dlouhodobě intenzivně hospodářsky využíváno, poskytovalo vysoké výnosy kvalitní dřevní hmoty a les zároveň plnil a dlouhodobě plní všechny ostatní společensky důležité funkce.

Lesy na revíru Boršov byly od roku 1621 v majetku rodu Liechtensteinů a v roce 1945 přešly na základě dekretu prezidenta republiky do vlastnictví státu. Prakticky až do roku 1945 se v těchto lesích s vysokou produkční schopností hospodařilo v dlouhodobém obmýtí 100 let s odpovídající těžbou dříví. Průměrná roční těžba na revíru Boršov činila na Liechtensteinském majetku 7,4 m³/ha (průměr z dochovaných archivních materiálů za období 1876 až 1943), přičemž plocha mýtních porostů trvale narůstala.

První zařízení zdejších lesů porostní metodou bylo zpracováno zásluhou vynikajícího lesníka ve službách rodu Liechtensteinů – Julia Wiehla. A tak právě před 100 lety bylo

provedeno taxační kanceláři v Olomouci nové zaměření a rozdělení lesa včetně vyhotovení nových mapových děl. Byla zpracována a předána mapa hospodářská, porostní, přehledová, reliéfní a geologická.

První lesní hospodářský plán pro majetek ve vlastnictví státu byl zpracován k 1. lednu 1953 a další LHP roku 1969 a pak od roku 1969 v pravidelných desetiletých periodách. V těchto nových LHP již bylo využito výsledků typologického mapování a zpracovány dife-

Zastávka na naučné stezce v demonstračním objektu Boršov

rencované směrnice hospodaření. Po roce 1945 je zaznamenáno postupné zvyšování obmýtí, které souvisí i s vyhlášením přírodní rezervace Rohová na části území tohoto revíru a demonstračního objektu a zařazením významné části kvalitních bukových porostů do genové základny.

Rovnováha funkcí lesa

Motem semináře mohla být otázka: „Jaké lesy chceme v České republice (potažmo pak ve střední Evropě) mít a jakým způsobem v nich chceme hospodařit“. Tuto základní otázku si položily i LČR, které obhospodařují cca 14 000 km² státních lesů. Odpověď pak jednoznačně směřovala k tomu, že by mělo být naším cílem a snahou, aby lesy zajišťovaly maximální možnou míru biologické rozmanitosti při plnění všech užitkových, ochranných, rekreačních a dalších funkcí.

Hospodaření v lesích musí zajistit optimální rovnováhu mezi plněním všech očekávaných funkcí lesa. Takové hospodaření je deklarováno v § 1 zákona o lesích č. 289/1995 Sb. jako trvale udržitelné hospodaření v lesích. Základní strategií hospo-

daření LČR je proto trvale udržitelné obhospodařování lesů s cílem vytvoření stabilního, kvalitního, druhově, prostorově a věkově diferencovaného lesa. Uplatnění principu trvale udržitelného hospodaření znamená využívání lesů takovým způsobem a v takovém rozsahu, že jejich stabilita, biodiverzita, produkční schopnost, regenerační kapacita, vitalita a schopnost plnit veškeré užitkové funkce lesa zůstanou trvale zabezpečeny.

Současné to znamená i zachování lesa jako trvale obnovitelného přírodního zdroje ve prospěch příštích generací. Dřevo by se mohlo stát jednou z nejvýznamnějších surovin budoucnosti. Jde o to, aby obrovský potenciál této obnovitelné suroviny byl obhospodařován takovým způsobem, aby les kromě produkce dříví plnil současně i všechny ostatní stejně důležité veřejné funkce.

Jaké funkce lesa bychom chtěli zajistit v lesích obhospodařovaných LČR? Jsou to obecné funkce užitkové, ochranné, klimatické, rekreační a další pro společnost významné funkce lesa. Pod užitkovými funkcemi rozumíme hospodářský význam lesa jako zdroje trvale obnovitelné a přírodě blízké suroviny – dřeva a producenta lesních plodů. Zajištění dostatečné produkce kvalitního dřeva v našich lesích je současně chápáno jako základní strategie pro omezení stále pokračující devastace tropických lesů a jako náhrada za materiály, jejichž výroba často výrazně zatěžuje životní prostředí. Zajištění dostatku vlastního dřeva jako trvalého surovinového zdroje pro domácí průmysl a domácí spotřebu významným způsobem snižuje či vylučuje potřebu dovozu dřeva z tropických lesů.

Do ochranných funkcí lesů zařazujeme funkci vodohospodářskou, tj. regulace vodní bilance v krajině a zajištění kvalitní pitné vody. Dále funkci půdoochrannou, zajištění půdní úrodnosti, ochrana před erozí a lavinami. Les poskytuje ochranu před hlukem. Zajišťuje ochranu biotopů velkého množství mikroorganismů, rostlin a živočichů. Má významnou klimatickou funkci, zajišťuje vyvá-

ženost klimatu, čistí vzduch, váže CO₂ v biomase, a tím pomáhá snižovat tzv. skleníkový efekt. Má pozitivní účinky na celkový obraz krajiny. Zvyšující se význam má i funkce rekreační, kdy les sehrává stále větší roli ve využívání volného času především u obyvatel větších měst a průmyslových center.

Diferencované hospodaření

Mají-li být veškeré tyto funkce lesa zachovány trvale, tzn. být nepřetržitě plněny, je nezbytné hledat takové způsoby hospodaření, které tuto nepřetržitost všech funkcí lesa umožňují. To v zásadě znamená koncepční přeměnu monokulturálního velkoplošného hospodaření v lesích na hospodaření diferencované maloplošné, s důrazem na podrostní, přírodě bližší formy. Znamená to zajištění diferencovaného způsobu hospodaření v lesích podle jejich převažující funkce, stavu a přírodních podmínek. A to je i jeden ze základních cílů moderní hospodářské úpravy lesů.

Strategie hospodaření LČR si klade za cíl udržovat a zvyšovat biodiverzitu lesů podporou druhové rozmanitosti, tvorbou smíšených lesů, zvyšováním podílu všech ohrožených druhů rostlin a živočichů v lesích. Nezbytná je trvalá a dlouhodobá příprava stanovištné, druhové, věkové a geneticky vhodných lesních porostů k přirozené obnově. Dále pak přednostní uplatňování přirozené obnovy lesních dřevin před obnovou umělou.

Ochrana přírody

Nehrozí-li nebezpečí šíření škůdců a chorob, je žádoucí ponechávat v lesích určité množství těžebního odpadu a odumřelého dřeva pro zvyšování populací neškodících druhů mikroorganismů, hub, rostlin a živočichů. Zvláštní péče a ochrana je věnována biotopům chráněných či jinak cenných rostlin a živočichů (např. vstavače, žáby, čolci, mloci apod.) a zvláštním biotopům obecně (např. mokřady, rašelinisté apod.). Velký význam má ochrana a podpora populací ptáků vytvářením vhodných hnízdních podmínek (aktivní vyhledávání a ponechávání doupných stromů v lesích, vyvěšování vhodných ptáčích budek). Důležitá je i péče a udržování přírodě blízkých lesních okrajů a cílená ochrana a péče o vzácné a ohrožené druhy lesních dřevin (např. tis červený, jilmy, jeřáb břek, třeseň ptáčí, hrušeň planá, jablono lesní). Preference biologických způsobů meliorací lesních půd za pomoci melioračních dřevin a snižování podílu ekologicky nevhodných přípravků a materiálů v lesích by mělo být samozřejmostí. Při používání mechanizace v lesích je dáována přednost šetrným technologiím snižujícím poškození lesních ekosystémů.

V trvale udržitelném hospodaření je nutné i dosažení rovnováhy mezi dnes v některých oblastech výrazně přemnoženými druhy byložravé (spárkaté) zvěře a lesem. Tato rovnováha by měla umožňovat přirozenou obnovu všech dřevin bez nutnosti jejich následné ochrany proti škodám zvěří.

Přírodní koloběh živin lze zajistit vhodnou dřevinnou skladbou a ponecháváním dostatečného množství biomasy v lesích po těžbě dříví. Doplnění minerálními hnojivy pak v normálním fungujícím ekosystému není

nutné. Jiná může být otázka doplnění výživy v oblastech s těžce narušenými lesními ekosystémy, jako jsou např. Krušné hory.

Trvale udržitelné hospodaření

Les obhospodařovaný trvale udržitelným způsobem (přírodě blízkým způsobem) umožňuje vyrovnanou existenci velkého množství rostlinných a živočišných druhů, které nalézájí jen velmi obtížně odpovídající životní podmínky mimo les. Je zároveň trvalým prostředím pro značné množství mikroorganismů, hub a hmyzu závislých na různých fázích rozpadu dřeva, obrovské množství mikroorganismů, hub a živočichů žijících v lesní půdě. Současně však umožňuje i hospodářské využívání trvale obnovitelného zdroje strategické domácí suroviny – dřeva.

Podle probíhajících výzkumů a studií v Německu neexistuje významný rozdíl v druhové pestrosti mezi hospodářsky využívanými smíšenými lesy a neobhospodařovanými přírodním lesem. Lesy tedy mohou být současně velmi cenné ekologicky i ekonomicky.

Výsledkem promyšleného lesnického hospodaření by měly být druhově pestré, prostorově a věkově diferencované lesy, které budou trvale plnit veškeré výše uvedené funkce.

Venkovní pochůzka

Venkovní část semináře probíhala po exkurzní trase demonstračního objektu. Jednotlivé zastávky v lese jsou vyznačeny kvalitně provedenými informačními tabulemi s údaji o historickém i současném vývoji hospodaření v okolních lesních porostech. Celé území Hřebečského hřbetu, na jehož svazích se objekt nachází, bylo v minulosti výrazně využíváno k důlní činnosti. Nejdříve k ruční těžbě uhlí a později k několik desetiletí trvajícím těžbě záruvdorných jílu a lupků. V lesních porostech jsou dodnes porůznu roztroušené jámy po ruční těžbě uhlí. Přes tuto negativní průmyslovou činnost zajistili zdejší lesníci s využitím kvalitních a promyšlených děl hospodářské úpravy lesů vysokou hodnotu současných lesních ekosystémů. Lesy jsou zde obnovovány převážně přirozeně a mají bohatší vnitřní strukturu.

V celém demonstračním objektu nelze v současné době shlednout žádný výběrný les. Viděli jsme však stabilní a kvalitní porosty tvořené bukem, smrkem, klenem s příměsí jedle, modřínu a dalších dřevin, které jsou dlouhodobě obhospodařovány podrostním způsobem (převážně okrajovými a skupinovitě clonnými sečemi) se stanovenou délkou obnovní doby 30 – 50 let a s dodržением zásad těžebního výběru. K těžbě jsou v prvních fázích obnov určeny stromy nemocné, poškozené, netvárné a stromy utlačující koruny vybraných cílových stromů. Cílové stromy jsou pak postupně těženy až v závěrečných fázích obnovy. Vzhledem k dostatečnému podílu listnatých dřevin (zvláště buku) není nutný vnos těchto dřevin umělou obnovou a obnova všech lesních dřevin je převážně přirozená. Důraz je kladen i na využívání zásad biologické racionalizace (autoregulační pochody v nárostech a podrostech pod mateřským porostem).

Je však nutno vnímat, že jedním ze základních cílů tohoto hospodaření je i produkce kvalitního, zdravého a dobře zpeněžitelného dříví. To je spojeno se schopností jednotlivých dřevin dosáhnout relativně vyššího věku ve velmi dobré zdravotní kondici. Znamená to, že jednotlivé dřeviny nesmějí trpět výrazným výskytem hnilob či jiných vad, které podstatně snižují cenu dřeva.

Tato podmínka může být limitující ve zdejších podmínkách pro smrk, který trpí výskytem hnilob a nemusí být schopen i ve vyšším věku produkovat kvalitní zdravé dříví. Nesplňuje ji však už na všech stanovištích ani buk, který trpí určitým výskytem nepravého jádra. Z těchto důvodů je nezbytné včas zahájení obnovy lesa, které i v těchto podmínkách znamená dosažení vysokého podílu lesních porostů s bohatou vnitřní strukturou, vysokým podílem přirozené obnovy všech druhů lesních dřevin a tvorbě smíšených kvalitních a zdravých lesů. Pro hospodářskou úpravu lesa to pak znamená počítat při nastavení modelových parametrů hospodaření s delší obnovní dobou (40 – 50 let), ale současně i rozumně řešit dobu obmytí, která umožní modelově včas zahájit obnovy zdejších porostů ve věku cca 80 let.

V lesích revíru Boršov je vybudována kromě exkurzní trasy hospodářské úpravy lesů i celá řada objektů sloužících rekreační funkci lesů, jako jsou přístřešky, výhledy, studánky, turisticky značené cesty a stezky apod. Lesy jsou rovněž bohaté na výskyt celé řady botanicky zajímavých i chráněných druhů rostlin, žije zde velké množství živočišných druhů. Na části území je přírodní rezervace, na části objektu je výraznější půdoochranná funkce lesa, ale všechny lesní ekosystémy jsou zde zároveň stabilní, zdravé a plní prakticky všechny, pro společnost důležité funkce lesa.

Vyhlášení památného stromu

Před ukončením venkovní pochůzky byl vyhlášen z podnětu tajemníka ČLS Ing. Pavla Kyzlíka památný strom – největší smrk na okrese Svitavy – smrk Paňák. Smrk byl nazván po místním dlouholetém vedoucím polesí, svědomitém lesníkovi a dobrém pěstiteli Ing. Emanuelu Paňákovi. Smrk je v dobrém zdravotním stavu, obvod kmene měří 381 cm, stáří se odhaduje na 175 let.

Poděkování patří všem pracovníkům, kteří zajistili kvalitní průběh celého semináře, především pak pracovníkům lesní správy Svitavy, kteří mimořádnou péčí a kvalitním prostředím přispěli ke zduaru celé akce. Na závěr bych rád vyjádřil přesvědčení, že se LČR ve spolupráci s ÚHUL, lesnickými fakultami a lesnickým i středními školami podaří zajistit dlouhodobě kvalitní využití demonstračního objektu ke vzdělávání nejen pracovníků LČR, ale i k výchově studentů a pořádání odborných akcí pro širokou veřejnost.

Ing. Jaroslav Zezula,
odbor hospodářské úpravy lesů,
ředitelství LČR

Péče o porostní zásobu a problematika přesíleného jehličnatého dřeva

Česká lesnická společnost a pobočka PRO SILVA BOHEMICA ve spolupráci s LČR, s. p., lesní správou Šternberk, pod odbornou záštitou ministerstva zemědělství uspořádaly ve Šternberku 7. října 2003 celostátní seminář na téma Péče o porostní zásobu a problematika přesíleného jehličnatého dřeva.

Odborné referáty

S odbornými referáty vystoupili: Ing. Kraus (ÚHÚL Brandýs nad Labem) – Úvaha o vývoji zásob dřeva, přírůstků a možnostech výše těžby v ČR; Prof. Ing. Tesař, CSc. (LDF MZLU Brno) – Uplatňování principů péče o porostní zásobu v různých situacích obhospodařování lesa; Ing. Pražan (předseda Společenstva dřevozpracujících podniků) – Současné možnosti zpracování přesíleného dřeva a předpoklad vývoje; Prof. Ing. Pulkrab, CSc. (LF ČZU Praha) – Ekonomické obmýti, Ing. Sloup (MZe Praha) – Produkční a ekologický potenciál, posouzení zákonných opatření; Doc. Ing. Bludovský, CSc. – Vývoj vlivu trhu se dřevem na způsoby hospodaření; Ing. Souček. PhD. (VÚLHM – VS Opočno) – Výsledky péče o porostní zásobu na některých plochách ČR; Dr. Ing. Kubů (MZe Praha) informoval účastníky o průběhu semináře „Přesílené jehličnaté dříví – příležitost pro lesní hospodářství a dřevozpracující průmysl“ organizovaný Pro Silva z Německa, Francie, Švýcarska a Belgie.

Ing. Miroslav Sloup, ředitel odboru Tvorby lesa MZe, zahajuje seminář

Nástup agregátních technologií

Odbyt přesíleného jehličnatého dřeva představuje v současnosti jeden z významných problémů lesního hospodářství nejen u nás, ale i v sousedních zemích. Příčinou je ekonomická výhodnost technologií zaměřených na zpracování rozměrově méně diferencované suroviny a zároveň i ve změnách finálního použití řeziva.

Nástup agregátních technologií v 70. letech minulého století, které byly konstruovány na nejčtenější tloušťky kulatinových sortimentů, způsobil postupnou likvidaci malokapacitních provozů schopných zpracovávat silné a velmi silné dřevo. Zpracování přesílené kulatiny klasickým způsobem je výrazně nákladnější než agregátní pořez. Tím, že se stále více kulatinových sortimentů zpracovává na vysoce výkonných agregátních linkách se zákonitě zvyšuje poměr přesíleného dříví ke zbývajícím kapacitám a vznikají potíže s jeho zpracováním. Struktura poptávky po pilařských výřezech různé tloušťky se promítá

Účastníci semináře při dopoledních přednáškách

do diferenciací cen. Tak jako dříve se od silnějšího výřezu očekávalo získání kvalitnějšího řeziva, je nyní zdůrazňován požadavek snížení technologické náročnosti zpracování výřezů s méně rozrůzněnou tloušťkovou strukturou.

Co to je přesílené dřevo?

Nejen v České republice, ale i v širším evropském měřítku je zájem o pilařskou kulatinu soustředěn především na tloušťkové třídy nepřesahující 35 cm. V současné době jsou vyvinuty technologie upřednostňující slabší pilařský materiál, při kterých lze lepením zhotovit ze slabého dříví i ty výrobky, k jejichž výrobě bylo dříve nezbytné silné dříví. Došlo k posunu pojmu přesílené dříví z dřívějších 60 cm a více na dnešních 40 – 45 cm a více. V zahraničí se názor na vymezení přesílené kulatiny různí. Například ve Francii jsou za přesílené považovány stromy mající ve výčetní výšce tloušťku nad 47,5 cm. Ve Švýcarsku a Německu (Bádensko – Wurttenbergsko) jsou za silné dříví považovány stromy s výčetní tloušťkou nad 50 cm s kůrou.

O tom, co je přesílená kulatina, rozhodují především parametry zpracovatelského stroje. U přesílené kulatiny má nepominutelný vliv na zpracovatelnost její jakost. Názoru, že nelze efektivně zpracovávat přesílené výřezy, oponoval v diskusi Ing. Konopík (LDS Trhanov, a. s.), podle něhož není problém ekonomicky výhodně zpracovávat pásovou kmenovou pilou výřezy do tloušťky 120 cm. Vše je pouze otázka optimalizace pořezu.

Na zhoršené odbytové možnosti přesílené kulatiny má nepominutelný vliv i skutečnost, že Česká republika není ve zpracování dýhářské kulatiny na evropské úrovni. V Rakousku a Německu existují provozy zpracovávající přesílenou kulatinu, ovšem značný vliv na jejich výnosovost mají lokální ceny dřeva.

Obmýti a tlusté dřevo

Orientace lesního hospodářství na produkci pilařských sortimentů vyšších tlouštěk vycházející z představy, že zajišťuje vytváření ekonomicky nevhodnější zásoby, není, vzhledem k reálným podmínkám a požadavkům dřevozpracujícího průmyslu, aktuální. V současné době je situace taková, že ceny přesíleného dříví jsou stejné nebo nižší než ceny dříví střední tloušťky.

Hodnotový CPP byl propočítán podle cenových relací platných v 1. polovině 20. století, kdy platila přímá úměra mezi tloušťkou výřezu a cenou dřeva. Z toho se pak odvíjela časová úprava, kdy se postupně docházelo k navyšování doby obmýti. Z aplikace současných cenových relací dříví vyplývá, že doba obmýti odpovídající ekonomickému maximu se snižuje (například u smrku v závislosti na stanovištních podmínkách na 80 – 100 let). Pokud se naplní prognóza dalšího růstu zásob predikovaná v růstových tabulkách, může se ekonomické obmýti blížit v budoucnu na nejlepších bonitách u smrku hranici 60 let.

Okamžité plošné snížení počátku obnovy by však mělo výrazný dopad na dlouhodobou vyrovnanost těžeb z hlediska rozložení věkových stupňů. Odsunutí těžby silnějších sortimentů by vedlo k nahromadění zásob a navyšování těžebního ukazatele, který by však byl realizován prakticky pouze v mladších věkových stupních. Postupné zhoršování kvality přestárých porostů by pak logicky vedlo ke znehodnocení jejich zásob a k perspektivnímu ekonomickému propadu hospodaření lesního podniku.

Je nutno více diferencovat časovou úpravu s ohledem na činitele ovlivňující výslednou hodnotovou produkci (hniloby, sukatost, tloušťka, objem, dřevina). Na velmi produkčních stanovištích postihovaných časnými primárními oddenkovými hnilobami smrku vede delší doba obměny, kromě produkce přesílené kulatiny, často také k většímu znehodnocení zásob (namísto „dřeva na dřevě“ se pěstuje „hniloba na hnilobě“). Obdobná je situace u buku (nepravé jádro).

Svůj nepominutelný význam má včasný počátek obnovy, při němž se zavádí do porostu meliorační a zpevňující dřeviny (MZD) nebo se porost rozpracovává k přirozené obnově. Zejména na stanovištích s agresivním zmlazováním smrku a rozsáhlými obnovně nerozpracovanými mytnými porosty je vnášení MZD před 80. rokem věku jedním z mála účinných způsobů, jak dosáhnout jejich zákonem stanoveného podílu při obnově porostu.

Obezřetný postup je rovněž zapotřebí v otázce tendenci odstraňovat nejdříve nejsilnější stromy s tím, že uvolněním se podpoří přírůst zbylých, méně přírůstavých. To by perspektivně mohlo mít negativní dopad na vlastnosti následného porostu, který by pocházel především z méně přírůstavých jedinců.

Smyslem hospodaření není tedy jen produkce silného dřeva, ale především zdravého kvalitního dříví, při současném využití přírůstového potenciálu jednotlivých stromů v porostech. To nijak nevylučuje jemnější způsoby hospodaření. Ziskem navíc může být přirozená obnova matečného porostu nebo možnost kultivace stanovištně vhodných dřevin pod porostní clonou. Pro konečný efekt je však směrodatný hospodářský cíl vlastníka a jeho konkrétní rozhodnutí při současném dodržení všech platných legislativních norem

Smrkový porost s počínající prostorovou diferenciací

Účastníci semináře při venkovní pochůzce

Venkovní pochůzka

Po teoretické části byla problematika prezentována na venkovní exkurzi v podmínkách živných stanovišť 4. lesního vegetačního stupně (HS 45), kde se ve srovnání s Vyhláškou MZe č. 84/1996Sb., příloha 5, v rozsáhlých porostech 7. a 8. věkového stupně s výraznou převahou smrku použila významně vyšší intenzita těžebního zásahu (25 až 30 % zásoby porostu za decennium). Bylo vytěženo dobře prodejné kvalitní dříví a zároveň bylo dosaženo základních lesnických cílů – odpovídající podíl MZD, vysoký podíl přirozené obnovy, výraznější vnitřní struktura porostu, udržení stability a dosažení vyššího přírůstu na zbylých stromech. Při těchto krocích se postupovalo plně v souladu s platnou legislativou – u porostů do 80 let věku nebylo úmyslnou těžbou sníženo zakmenění pod 0,7. Případné pomístné následné snižování zakmenění pod 0,7 se vždy provádělo již ve prospěch následného porostu. Vzhledem k tomu, že poslední probírkové zásahy směřovaly k tvorbě vhodných podmínek pro obnovu, bude skutečná obnovní doba delší o 10 – 20 let (celková 40 až 50 let). Je pak na úvaze lesního hospodáře či vlastníka lesa, zda-li bude obnovovat porost o tento časový úsek déle nebo o tento časový úsek dříve.

Pokud by se tento porost začal rozpracovávat k obnově pozdě (ve věku 110 – 120 let), byl by zjevně nutný rychlejší postup obnovy. To by mělo za důsledek použití pasečných prvků a s tím spojené vyšší náklady na zalesnění a ochranu, což by bylo limitujícím faktorem pro zavádění vyšších podílů MZD. Dále je patrné i nižší využití přírůstového potenciálu stromů a porostu. K tomu pak přistupuje i problematika nižšího zpeněžení dříví (vyšší podíl hnilob, problémy s odbytem přesílené kulatiny).

Závěr

V souladu se závěry přednesenými na semináři lze konstatovat, že současný problém s odbytem silného dříví, který je často vnímán jako velmi obtížné lesnické přijatelné, se může do budoucna projevit i pozitivně. Může stimulovat urychlení přeměny současných jehličnatých (převážně smrkových) monokultur na smíšený, kvalitní a stabilní les s vysokým podílem přirozené obnovy. Cestou k dosažení tohoto cíle je včasné zahájení a kvalitní provádění obnovy lesních porostů.

Přirozená obnova buku

Ing. Přemek Štípl, odbor hospodářské úpravy lesů, ředitelství LČR

Káně

na lovu

Celou noc hustě sněžilo. Ráno, když jsem vykoukl z okna, tak jsem uviděl vycházející slunce a jasnou modrou oblohu. To byl signál rychle se nasnídat, sbalit fotografické nádobíčko a honem auto a vydat se do nedalekých lesů na fotografické lovy. Čerstvě napadaný sníh je pro fotografa to nejcennější, co jej může v zimě potkat. Když k tomu přičteme ještě oblohu bez mráčků, není žádných pochyb o využití této příležitosti.

Ani cestáři ještě neprohrnuli okresku, po které jsem ujížděl do blízkého lesa. Potom jsem odbočil na polní cestu, která za nedlouho stejně končila na kraji lesa. Míjel jsem zasněžené pole, kde sedělo nedaleko pět káňat. Některé jen popolitlo o kus dál, aby se znovu sneslo do sněhu a číhalo na hraboše. Jiná se ani nepohnula a dále upřeně sledovala hraboše, kteří tu a tam vyběhli na povrch, aby se znovu po chvíli schovali v bílé peřině.

Plachtu využívám při stavbě fotografických krytů v přírodě. Zde jsem využil jako stanoviště osobní auto, kde jsem pohodlně seděl na předním sedadle a fotografoval z otevřeného okna. Již mnohokrát jsem takto využil dopravního prostředku k fotografování. Často jsem takto fotografoval bažanty, daňky nebo lišky a jiná zvířata.

Je to poměrně pohodlné, ale není nad to, postavit si fotografický kryt někde na zemi nebo na stromě a tam se usadit na pohodlné sedátko a vyčkávat. Ale fotograf přírody musí při své práci využívat i různé extrémy a tak právě i fotografování káněte lesního na lovu bylo jedním ze zajímavých způsobů, jak jsem tyto snímky získával.

Jaromír Zumr

Najednou mi hlavou probleskla myšlenka: „Co takhle zkusit ta kánata nafotit?“ Vnitřní hlas souhlasil a tak jsem se zastavil a chvíli kánata pozoroval. Zasněžené pole bylo zřejmě „proděravělé“ od hrabošů, protože tu a tam se některému s dravců podařil úspěšný útok a v pařátech svíral drobného hraboše, kterého ihned začal konzumovat. Nevím, zda kánata byla tak hladová, že jim zaparkované auto vůbec nevadilo, a jen se starala o to, zda uloví hraboše či ne.

Asi za hodinu přilétlo jedno z káňat i na takovou vzdálenost, kdy jsem je mohl s tele-

objektivem „pětistovkou“, na němž jsem měl ještě telekonventor, který násobil ohniskovou vzdálenost dvakrát, pohodlně fotografovat.

Z pootevřeného okénka auta jsem nenápadně vystrčil dlouhý „kanon“ a sledoval někdy neúspěšný, jindy zase úspěšný útok dravce. Ještě jsem zapomněl připomenout, že jsem přes okno v autě natáhl zelenou plachtu ve které mám otvor na objek-

foto: Herbert Thiel

INSPIRACE

Pěstování javoru

v oblasti lesní správy Luhačovice

Vyhlášení javoru „Stromem roku“ podnikem Lesy České republiky, s. p., je velmi záslužné, neboť při bližším průzkumu zjistíme, že o této hospodářsky a ekologicky významné dřevině jsou informace v lesnické literatuře celkem skromné, kusé a většinou pouze všeobecné. Jedná se o dřevinu, která je z hlediska celkového zastoupení v našich lesích sice méně významná, ale na druhé straně tvoří důležitou součást přirozených suťových lesů. Na některých, pro ni přírodních lokalitách, je páteří lesního společenstva, které je kromě kleny a mléče tvořeno také jilmem, lípou, bukem či dubem. Jsou to především mělké kamenité půdy s dostatkem vláhy a živin na prudších svazích, které určují doménu pro výskyt této dřeviny. Lze říci, že javor a společenstva, která přirozeně tvoří, mají převážně azonální a ostrůvkovitý charakter rozšíření, vázaný na půdní a terénní podmínky.

Jednotlivá nebo skupinovitá příměs javoru v listnatých nebo smíšených porostech na živných stanovištích bývá běžná, na některých revírech je dokonce zastoupen ve většině porostních skupin. Jeho přesnější dřívější i současné zastoupení není obvykle snadné zjistit. V dřívějších zařizovacích operátech bývá většinou zahrnován do skupiny tzv. „ostatních listnáčů“ a tak jeho výskyt nám dokumentují jen časté místní názvy (Javořina, Javorník, Javorůvky aj.), v lepším případě popisy jednotlivých porostů nebo místních částí v historických dokumentech. Také v současnosti není jeho přítomnost často ani uvedena v hospodářské knize, většinou z důvodu nízkého zastoupení, které se pohybuje do 1 %. Tím však vzniká určité zkreslení představy o zastoupení javoru na hospodářských celcích, které je ve skutečnosti o něco vyšší, než jaké se uvádí ve všeobecných částech LHP.

V podmínkách lesní správy Luhačovice je javor klen i mléč vitální a netrpí vážnějšími chorobami. Pouze občas lze spatřit jeho napadení houbou – svašťelkou javorovou (*Rhytisma acerina*), která působí černé skvrny na listech, většinou u mladých javorů. Toto onemocnění není však nijak vážné a javory se s ním dobře vypořádají. Obecně je javor atraktivní složkou potravy pro zvěř, což může na některých lokalitách ovlivňovat nejen jeho výškový růst, ale i jeho plošné zastoupení oproti ostatním zmlazovaným dřevinám.

Cílem tohoto příspěvku je shrnout poznatky o rozšíření a způsobu pěstování javoru v podmínkách LS Luhačovice se zaměřením na zvláštnosti, které jsou s touto dřevinou spojeny. Rovněž bych se pokusil, s ohledem na silnou vazbu javoru k edafickým podmínkám, o vymezení vhodných lokalit (podle souborů lesních typů) pro pěstování javoru na LS Luhačovice.

Lokalizace a přírodní podmínky

LS Luhačovice je tvořena lesními hospodářskými celky Brumov a Luhačovice. Výměra lesa v majetku státu na obou celcích činí 16 960 ha. Území LS Luhačovice se nachází na moravsko-slovenském pomezí a v převážné míře zasahuje na území bývalého okresu Zlín, dále pak přechází do okresu Uherské Hradiště a Vsetín. Celková katastrální rozloha je 155 000 ha. Přírodní podmínky jsou charakterizovány třemi přírodními lesními oblastmi (PLO): nejvíce je zastoupena PLO 38 – Bílé Karpaty a Vizovické vrchy, dále PLO 41 – Hostýnsko-vsetínské vrchy a Javorníky a na severovýchodě nepatrně zasahuje PLO 35 – Jihomoravské úvaly. Nejvyšším bodem je „Javořina“ s nadmořskou výškou 970 m, což je nejvýše položené místo na české straně Bílých Karpat. Nejnižší nadmořská výška je 220 m, celkově převažují polohy v rozpětí 400 – 600 m n. m.

Průměrné roční teploty kolísají v rozmezí 7 – 8 °C, průměrný roční úhrn srážek je 700 až 800 mm, ve vyšších polohách přesahuje 900 mm. Převážná část porostů se nachází v dubobukovém a bukovém lesním vegetačním stupni. Podloží je většinou tvořeno třetihorním magurským flyšem, který se vyznačuje střídáním vrstev jílovců a pískovců, dostatečně bohatých na vápník. Z půdních typů je nejvíce rozšířena kambizem typická mezotrofní, podíl skeletu a živin je závislý na uspořádání jílovitých břidlic a pískovců v podloží. Plošně nejrozsáhlejším souborem lesních typů je 4B – bohatá bučina, s přirozenou druhovou skladbou BK 8, KL 1, LP 1, JS, JL, TR. Zastoupení kategorií lesa na LS: lesy hospodářské – 11 478 ha, lesy ochranné – 65 ha (lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích), lesy zvláštního určení: 5421 ha (z toho genové základny 3606 ha).

Rozšíření javoru na LS Luhačovice

Plošné zastoupení javoru na LS Luhačovice činí na obou LHC 1,3 %, z toho 1 % má javor klen a 0,3 % javor mléč. Zastoupení javoru podle zásoby je nižší a představuje cca 1 %. V porostech se javor vyskytuje zpravidla jako jednotlivá nebo skupinovitá příměs nepřesahující 5 % výměry. Lze však nalézt řadu porostů se zastoupením javoru vyšším než 20 %, jedná se především o mladší prořezávkové a probírkové porosty s výměrou do 2 ha. Výjimečně má javor vyšší zastoupení i v dospívajících porostech s výměrou kolem 10 ha. Tyto porosty se vyskytují nejčastěji na živných stanovištích ve 3. a 4. vegetačním stupni na kamenitých, ale i na hlinitých půdách (SLT 3H). Častý bývá výskyt javoru i v okolí menších vodních toků a bystřin, kde vytváří směs spolu s jasanem, olší lepkavou i šedou a jilmem horským. V mýtních porostech se setkáváme hlavně

Revír Sidonie, javor klen v podúrovni čistí kvalitní kmen jasanu

s jednotlivou a zřídka také se skupinovou příměsí javoru, jeho zastoupení zpravidla nepřesahuje 10 %.

Na lesní správě se roční úkol obnovy lesa pohybuje v rozmezí 90 – 100 ha, z toho přibližně 30 % je obnoveno přirozeně. Z celkové výměry umělé obnovy má javor zastoupení do 5 %. K umělé obnově je téměř výlučně používán javor klen, což jednak odpovídá přírodním podmínkám správy a jednak dříví kleny má lepší technické využití než mléč. Zastoupení javoru mléče v porostech je většinou zajišťováno prostřednictvím přirozené obnovy. Mléč se poměrně dobře přirozeně zmlazuje i přesto, že je zvěří vyhledáván více než javor klen. Na přirozené obnově se javory v průměru podílejí přibližně 5 – 10 %. Z těchto údajů zřetelně vyplývá, že při zachování současného trendu bude podíl javoru v porostech lesní správy v budoucnu narůstat.

Výchova porostů

Výchova javoru se děje zpravidla vždy v rámci určité porostní směsi s ostatními listnáči, jen výjimečně probíhá v čistých javorových skupinách s výměrou nad 0,5 ha. V Bílých Karpatech se nejčastěji setkáme se směsí cenných listnáčů s bukem. Hlavní dřevinou je zpravidla buk, k němuž se jednotlivě nebo ve skupinách druží javor, jilm, jasan, habr, lípa a mistry i třešeň. Takto smíšené listnaté porosty představují značně složité společenstvo s diferencovaným výškovým vývojem, což musí být citlivě a důsledně respektováno při všech výchovných zásazích.

Tyto přimíšené dřeviny nikdy nevytvářejí ve stejnorodých porostech tak kvalitní kmeny jako ve směsi s bukem. Pro jejich nároky na živiny a světlo je stinný buk v určité výhodě, proto je potřebné zejména v dospívajících porostech uvolňovat jejich koruny od dotírajících buků. V mládí a ve středním věku roste jasan rychleji než buk a jeho pěstování je snadnější než u javoru, který je zprvu s bukem ve výškovém růstu vyrovnán, ve středním věku jej však buk předrůstá (Mráček, 1989).

Ve skupinách kleny je velmi důležité zachování podúrovňových jedinců, což bývá velmi často podceňováno. Totéž platí i u ostatních listnáčů, neboť podúroveň podněcuje růst stromů v úrovni, brání nadměrnému rozvoji bušeně a pomáhá čistit kmeny těchto dřevin od větví. Současně je podúroveň i zdrojem náhradních jedinců při narušení hlavní úrovně, například bořivým větrem, a pomáhá tak účinně udržovat potřebný porostní zápoj a porostní mikroklima. Podúroveň rovněž vytváří mechanickou ochranu nadějných jedinců při vyklizování dříví z porostů, neboť odřením kořenového náběhu u podúrovňového jedince nevzniká taková škoda jako u nadějného stromu stojícího v bezprostřední blízkosti.

Zásadní vliv na kvalitu výchovy u javoru a jeho porostních směsí má počáteční hustota jedinců při obnově. Nejlepší výsledky jsou dosahovány u přirozeně založených porostů, kde zůstává po domýtné seči minimálně 15 – 20 tisíc jedinců. Jakmile tyto porostní směsi dorostou do stavu, kdy stromy na zimu „shazují“ suché listy a jsou tak lépe přehledné, přistupuje se s první prořezávkou. To nastává obvykle ve věku kolem 10 let, kdy se pohybuje průměrná výška mlaziny okolo tří metrů. V období vegetačního klidu se mlazina stává přehlednou, což usnadňuje posouzení tvarové hodnoty jedinců a navazující výběr škodících jedinců. Celé předchozí vývojové období se ponechává plně přirozenému vývoji, tzn. autoredukci založené na přírodním výběru. Specifickým rysem výchovy prořezávkou a probírkou, který má na naší lesní správě tradici, je uplatňování tzv. výběru škodícího jedince, tedy jedince, který překáží ve vývoji kvalitnějšího souseda. Po takovém zásahu zůstávají v porostech jedinci, kteří si vzájemně v růstu nepřekáží. Škodící jedinec je ten, který omezuje vývoj, resp. vzrůst nadějnějšího souseda předrůstavostí, rozpinavostí, zaléhavostí a nadpočetností. Podle této koncepce nedochází vždy k odstranění nekvalitního jedince, má-li v porostu dočasné společenské opodstatnění. Ponechává se tak dlouho, dokud „nedoroste“, resp. „nedospěje“ ve škodícího jedince. Kritériem pro vyznačení jedince k výseku je tedy jeho škodlivá činnost vůči jedinci ekonomicky hodnotnějšímu (druh dřeviny, kvalita kmene a koruny), ne tedy pouze horší tvárnost či zdravotní stav stromu. Ve stejném duchu pečujeme o vytvářející se podúroveň.

Výchova hustých mlazín vyžaduje zpravidla tři zásahy (po první prořezávce je interval tříletý, další jsou již pětileté). První zásah není pro značnou hustotu zmlazení předznačován a je prováděn zkušenými a prověřenými dělníky, ostatní zásahy se již zpravidla vyznačují.

Období probírek trvá přibližně do poloviny doby obmýtí (60 – 70 let), interval výchovných zásahů je obvykle pětiletý, v dalším období tzv. péče o dospívající kmenoviny se prodlužuje na 10 let a zásahy jsou zaměřeny zejména na uvolňování korun, převážně již elitních stromů.

Jiná situace nastává u porostů založených uměle. Uvažujeme-li s příměsí, což je z hle-

diska přirozené struktury porostu žádoucí, uvádí platná vyhláška č. 82/1996 Sb. minimální počet 4000 ks/ha, v případě hlavní dřeviny je to 6000 ks/ha. V podmínkách stanovených pro LČR jsou tyto počty zároveň maximální, což je z hlediska obnovy porostů jistě dostačující, ale z hlediska docílení žádoucí kvality vzniklých porostních skupin velmi problematické. V řídkých skupinách javoru bez dostatku podúrovně, což bývá u umělých obnov běžné, dochází k velmi silnému rozpinání korun a ke tvorbě obrostlíků a předrostlíků, po jejichž odstranění vzniká ještě větší růstový prostor pro okolní jedince, kteří rychle reagují růstem korun do šířky. Zde pak začíná převažovat funkce meliorační a ekologická nad funkcí dřevoprodukční. Naši snahou by mělo být současné a vyvážené plnění těchto funkcí. Schopnost javoru vytvářet tzv. „jablonovitě“ formy je ještě výraznější než u buku, proto je lépe nezakládat uměle stejnorodé skupiny na větších plochách, ale obnovovat javor jako příměs v relativně hustých bučinách. Výchova v uměle založených skupinách javoru je většinou omezena pouze na jednu prořezávku a probírky s převážně desetiletým intervalem, zaměřené na uvolnění javoru od okolních převážně stinných dřevin.

Javor, buk, dub a jasan patří do skupiny dřevin, které v rámci roku výškově intenzivně přirůstají pouze během krátké doby, tj. během 2 – 3 týdnů. Za tu dobu vytvoří největší část prýtlů a potom růst dosti rychle ustává. Tzv. letní nebo svatojánský prýtl, který bývá dosti častý u buku, se u javoru většinou nevyskytuje. Také tloušťkový růst je periodický. Činnost kambia se probouzí obvykle na přelomu dubna a května. Průběh výškového a tloušťkového přirůstu v rámci roku lze u bukových porostů s příměsí javoru účelně využít vhodným načasováním výchovných zásahů. Jejich provádění v druhé polovině zimy a v časném předjaří (v klidu mízy) přináší výrazný a dokonce i okulárně zřetelný výchovný efekt. Tyto porosty většinou na výchovný zásah ihned zareagují nejen výrazným výškovým přirůstem, ale zejména evidentně zesílí. To je významné pro polohy ohrožené sněhem nebo pro případy, kdy řešíme výchovu přehoustlých listnatých mlazín nebo jinou potřebu intenzivnějšího výchovného zásahu, např. v porostech se zanedbanou výchovou.

Obnova porostů

Z dlouhodobých průměrů zjištěných z lesní hospodářské evidence na LS Luhačovice lze konstatovat, že přibližně polovina ročního úkolu obnovy javoru je realizována uměle a polovina cestou přirozené obnovy.

Otázka umělé obnovy javoru byla již okrajově zmíněna v předchozím textu. Ročně se na lesní správě uměle obnovuje cca tři hektary javoru a to ruční nebo mechanizovanou sadbou jamkovačem. Jsou vytvářeny buď menší skupiny s výměrou cca 0,10 – 0,20 ha nebo je vysazován v řadách či jako jednotlivá příměs, zpravidla k buku. Průměr kotlíků je volen nejméně 30 – 40 m, vhodné jsou i pruhy o šířce cca 15 – 20 m.

Pokud se obnovovaný porost nachází v lokalitě s vyšší koncentrací zvěře, je vhodné použít k jeho ochraně oplocení nebo v případě jednotlivého smíšení individuální ochranu. Vhodnou individuální ochranou javoru na menších plochách jsou tubusy, jejichž výška by měla být volena s ohledem na výskyt druhu zvěře a výšku sněhové pokrývky. Výška tubusu 1,20 m v oblastech s vysokou zvěří nezajišťuje dostatečnou ochranu proti okusu, proto je vhodné zvážit použití dražších typů s výškou 1,50 nebo 1,70 m. Dosaďovací praxe ukazuje, že tubusy jsou zvláště vhodné pro doplňování mezer v bukových zmlazeních javorem a to bezprostředně po obnovních těžbách s tím, že velikost sadebního materiálu volíme podle velikosti a charakteru bukových nárůstů. Takto ochráněný javor dobře výškově přirůstá a lépe se vyrovnává s konkurencí buku, který po uvolnění obvykle vykazuje značnou vitalitu. Javor se postupně zapojuje do bukového mlázi, které ho současně i chrání před pozorností zvěře. Tak se lze většinou vyhnout použití vyšších a nákladnějších tubusů.

Postup přirozené obnovy je dán zažitým způsobem okrajové clonné seče. V javorových skupinách je žádoucí rychlejší postup, neboť při dlouhodobém zastínění (nad 5 let) dochází k postupnému vymizení javoru, a jehož místo nastupují stín snázející dřeviny.

Revír Sidonie, přirozená obnova javoru a buku

Principiálně je přirozená obnova v listnatých porostech s příměsí javoru realizována takto: Na výchozích liniích se obnova zahajuje maloplošnou clonnou sečí nebo násekem, který postupně přechází v okrajovou clonnou seč. V počátku porostní obnovy jsou jednotlivé fáze clonné seče obvykle prováděny v klasickém sledu, po jejím rozvinutí jsou postupně slučovány ve dvě fáze, a to prosvětlení snížením zakmenění na 0,7 – 0,5 a seč domýtnou. Protože je využíváno bočního světla, které proniká do porostu po uvolnění okraje, lze snížit intenzitu těchto zásahů oproti klasické clonné seči. Intenzita prosvětlení je rovněž dána expozicí, směrem postupu obnovy a dostatkem vláhy. Provedení domýtné seče se pak řídí především vývo-

jem zmlazení s přihlédnutím k potřebě dalšího postupu obnovy. Obecně lze doporučit domycení porostu nad zmlazením, které dosáhne výšky rovnající se průměrné výšce nejvyšší bylinné buřně vyskytující se na dané lokalitě.

Vytvoření kvalitních mlazin vyžaduje obnovu na dostatečně velkých a souvislých plochách. Postup je usměrňován tak, aby nedocházelo k vytváření strmých okrajů mezi navazujícími zmlazením. Rovněž příliš rychlý postup obnovy, tzn. domycování porostních částí nad nedostatečně vytvořeným zmlazením, vede k neúspěchu, který se vyznačuje pomístními holinami s netvárným a řídkým zmlazením a nastupující buřní všeho druhu. Vytváří se tak skupinovitě zmlazení se strmými okraji, zvýšeným výskytem škod zvěří a nezbytností doplnění umělou sadbou spojenou s mnohými obtížemi.

Popis významných lokalit

Popis porostu podle platného LHP: Okrouhlá, 504 D14/02, Statut ochrany přírody: PP

porostní skupina	plocha (ha)	lesní typ	věk	dřevina	zastoupení (%)	výčetní tloušťka	výška (m)	zásoba (ha/m ³)
504 D14	12,46	4B4	140	BK	56	52	34	322
				KL	17	51	30	81
				LP	13	46	31	62
				DB	11	45	31	53
				JL	2	55	31	10
				SM	1	49	34	5
Celkem								533

Popis porostu podle platného LHP: Javořina, 553 A17, Statut ochrany přírody: NPR

porostní skupina	plocha (ha)	lesní typ	věk	dřevina	zastoupení (%)	výčetní tloušťka	výška (m)	zásoba (ha/m ³)
553 A17	46,54	5F1	180	BK	55	38	25	174
				JS	30	40	24	95
				KL	15	36	23	48
Celkem								317

Popis porostu podle platného LHP: Jasení, 511 B07

porostní skupina	plocha (ha)	lesní typ	věk	dřevina	zastoupení (%)	výčetní tloušťka	výška (m)	zásoba (ha/m ³)
511 B07	11,80	4B4	69	BK	70	26	26	237
				JS	20	28	28	60
				LP	4	25	24	13
				TR	3	29	27	9
				KL	2	26	26	8
				MD	1	30	28	5
Celkem								332

Popis porostu podle platného LHP: Pod Holým vrchem, 533 C05

porostní skupina	plocha (ha)	lesní typ	věk	dřevina	zastoupení (%)	výčetní tloušťka	výška (m)	zásoba (ha/m ³)
533 C05	10,39	4B4	50	BK	70	13	15	110
				KL	25	15	15	41
				SM	5	14	14	10
Celkem								161

Zhodnocení a doporučení pro praxi

Specifika výchovy a obnovy javoru jsou dána jeho biologickými nároky a charakterem výskytu na daném stanovišti. Hlavními faktory jsou vysoké nároky na obsah živin v půdním profilu, zvýšený požadavek na světlo v porostu a s tím spojenou schopností

rychle využívat růstový prostor košatěním koruny, což snadno vede k vidličnatosti, případně k zakřivení nebo zvlnění kmene. V mládí, díky zrychlenému růstu, nacházíme často javory jako předostlíky potlačující dřeviny ve svém okolí. K dosažení jakostních, dlouhých, čistých a plnodřevných kmenů jsou nezbytné relativně husté porosty s vytvořenou podúrovň, které jsou systematicky vychovávány s ohledem na druhovou skladbu a diferencovaný výškový vývoj zastoupených dřevin. Předpoklady k dosažení uvedených podmínek dává především dobře promyšlená a bezchybně realizovaná přirozená obnova listnatých porostů. Tu je třeba uplatňovat rozumně a v co největší míře, včetně kombinací s umělou obnovou. Počet jedinců používaný v současnosti pro umělou obnovu je nedostatečný a měl by být zvýšen alespoň na počet používaný při výsadbě buku. Úspory v tomto směru nejsou namístě. Lze předpokládat, že zvýšené

nocení prodáváného dříví smluvním partnerům a to především z velmi kvalitních porostů s vyšším podílem zvláštních jakostí včetně rezonančního dříví. Důvod spočívá v tom, že cena se odvíjí pouze od druhu těžby, průměrné hmotnosti a kvalitativního zařazení (zdravý, hniloba, nepravé jádro, vývrat atd.).

Vytvořením skupin dřevin, i přes malé zastoupení tzv. cenných listnáčů (např. javor a jasan ve skupině dřevin BUK), dochází z regionálního pohledu k dalšímu „vyhlazení“ cen. Jednou z možností, jak tento problém odstranit, by mohla být realizace dílčích výběrových řízení u vybraných porostů s vyšším zastoupením cenných výřezů nebo s vyšším zastoupením cenných listnáčů, případně realizace dražby dříví na lokalitě OM. Současný systém prodeje dříví u vysoce kvalitních porostů totiž znehodnocuje práci předchozích lesních hospodářů a v možných důsledcích směřuje ve výchově lesních porostů k produkci silně zdravé dřevní hmoty bez ohledu na kvalitu (sukatost, cenné výřezy, rezonanční dříví).

Současný stav zastoupení javoru v porostech LS Luhačovice lze považovat za uspokojivý, z hlediska přirozeného zastoupení se jeví jako optimální zastoupení cca 5 %, což také odpovídá současnému podílu javoru na celkové umělé obnově. Lze také konstatovat, že vhodné postupy obnovy a výchovy listnatých porostů se zastoupením javoru si provoz dostatečně osvojil. Podle charakteristiky souborů a podsouborů lesních typů pro PLO 38 – Bílé Karpaty a Vizovické vrchy je vhodné preferovat obnovu javoru na těchto SLT: 3J – lipová javořina, 3A – lipodubová bučina (s klenem), 4B – bohatá bučina, 4A – lipová bučina, 4D – obohacená bučina, 4De – obohacená bučina na uvezlinách, 4F – svahová bučina, 4H – hlinitá bučina, 5B – bohatá jedlová bučina, 5Be – bohatá jedlová bučina svahová, 5F – svahová jedlová bučina, 5A – klenová bučina, 5J – suťová javořina. Na ostatních SLT je zavádění javoru možné pouze v menším rozsahu. Méně vhodné až nevhodné je zavádění javoru na kyselých a podmačených stanovištích.

Závěr

Závěrem svého skromného příspěvku bych chtěl dodat, že javor je dřevinou, která má nepochybný a stále snad i nedoceněný význam v lesních porostech ať už z hlediska tvorby přirozených lesních ekosystémů na odpovídajících stanovištích nebo z hlediska lukrativního využití kvalitní dřevní hmoty ve srovnání s ostatními listnáči. Porostní směsi tzv. cenných listnáčů s bukem vytvářejí v našich podmínkách nejrozmanitější lesní společenstva a dávají nejlepší předpoklady pro uplatnění současného trendu přírodě blízkého lesního hospodářství. Je však nadále aktuální otázka lesnické politiky v rámci lesnicko-dřevařského komplexu a případných podpor ze státního rozpočtu, zda bude i do budoucna ekonomicky výhodné, a tedy pro vlastníky lesa přijatelné, pěstovat tyto porosty ve větším rozsahu.

*Ing. Jaroslav Turek, lesní správa Luhačovice,
e-mail: turek.ls136@lesy.cz*

Mezinárodní seminář

o houbových chorobách lesních dřevin

Ve dnech 13. a 14. října 2003 v areálu hotelu Lešník – zařízení generálního ředitelství polských státních lesů v Katowicích – nadlesnictví Ustroň, proběhl dvoudenní seminář na téma: Houbové choroby lesních dřevin. Odborným garantem akce byl polský Výzkumný ústav lesnictví, organizační povinnosti zajistila dvě nadlesnictví a to Ustroň a Wisla.

Účast na akci přijali i dva kolegové z VULHM ve Zvolenu, dále byli přítomni zástupci našeho VÚLHM Jiloviště – Strnady. Touto cestou chci zvlášť poděkovat polským kolegům a zároveň organizátorům akce, neboť osobně pozvali na tento seminář také dva zástupce lesní správy Jablunkov. Pozvání nebylo zcela určitě formální, LS Jablunkov má společnou hranici v délce několika kilometrů jak s Ustroní, tak i s Wislou. Máme stejné provozní problémy s pěstováním smrku ve spojitosti s působením václavky a následně i kůrovce.

Venkovní ukázky

První den byl věnován čistě venkovním ukázkám na obou nadlesnictvích. Shlédnuli jsme smrkové porosty ve věku 20 – 80 let. V tomto věku jsou porosty napadány václavkou nejsilněji, často dochází doslova k jejich plošnému rozpadu. V terénu byla k vidění skutečně úspěšná přeměna těchto původně smrkových monokultur na porosty smíšené s převahou buku a jedle. Podle podmínek stanoviště jsou doplňovány samozřejmě i ostatní druhy listnáčů (klen, lípa, olše, jasan...). Umělá obnova smrkem prakticky již několik let neexistuje. Přesto smrku první věkové třídy je zde dostatek a to především v mýtních porostech. V nich se smrk většinou dobře zmlazuje. Obnova bukem a jedlí je prováděna téměř výlučně formou podsadeb, obnova čistým bukem je prováděna i na holinách. Čeho si našinec musel okamžitě všimnout, byly dvě věci: perfektní čistota lesa po provedené asanační těžbě smrku, tj. spálení veškerých zbytků a větví po těžbě (v Polsku neexistuje stanovená doba, po kterou je pálení možné a opačně a přesto problémy s požáry nejsou), dále je až nápadné masivní odkornování veškerého smrkového dříví z nahodilých těžeb ve vegetační době (postříky se částečně prováděly, ale předost zde má jasně odkornění).

Druhý den byl věnován čistě teorii. Pro bližší pochopení problému pěstování smrku a následných škod na něm působených václavkou a kůrovci na nadlesnictví Ustroň i Wisla si dovoluji uvést několik čísel.

Nadlesnictví Ustroň

Plocha obhospodařovaných lesů je 11 250 ha, nadmořská výška do 1000 m, skladba dřevin – sm 54, bk 16, db 6, jd 1 a ostatní, střední věk porostů 66 let. Podíl smrku výlučně v důsledku kalamit (vítr, sníh, václavka, kůrovec) klesl z 69 % v roce 1974 na dnešních

54 %. Nahodilá těžba za poslední tři roky je enormní, rok 2001 – vytěženo celkem 34 979 m³, z toho těžba nahodilá 31 244 m³, rok 2002 – vytěženo celkem 43 622 m³, z toho těžba nahodilá 33 042 m³, rok 2003 k 30. 9. vytěženo celkem 59 484 m³, z toho těžba nahodilá 48 746 m³. Na václavku připadá v roce 2003 84 % celkové nahodilé těžby. V roce 2003 odkorněno celkem cca 26 000 m³.

Nadlesnictví Wisla

Plocha obhospodařovaných lesů je 8650 ha, nadmořská výška do 1220 m, skladba dřevin – sm 97!, bk 2, jd cca 0,5, střední věk porostů 83 let! Nahodilá těžba za poslední tři roky: rok 2001 – vytěženo celkem cca 47 000 m³, z toho těžba nahodilá 21 200 m³, rok 2002 – vytěženo celkem cca 59 000 m³, z toho těžba nahodilá 42 408 m³, rok 2003 k 30. 9. těžba celkem 54 500 m³, z toho těžba nahodilá 42 000 m³. Důvodem takto vysokých nahodilých těžeb je především václavka a s tím spojený i kůrovec.

Obrana proti kůrovci

Pokud se člověk zamyslí nad těmito čísly, pak musí nutně konstatovat, že ohrožení smrkových porostů václavkou a následně i kůrovci je u našich sousedů a tím i u nás obrovské. Všichni přednášející se shodli na tom, že prvotní je václavka, druhotný kůrovec. Ke kůrovci si dovoluji uvést jednu připomínku vedoucího nadlesnictví Wisla p. mgr. Ing. Szozdy, který vidí efektivitu boje s kůrovci nikoli ve stále stoupajícím počtu instalovaných lapačů a lapáků tak, jak by podle naší normy postupoval každý z nás, nýbrž právě naopak. Venkovní personál je povinen likvidovat kůrovce jeho soustavným vyhledáváním po porostech, je-li kůrovce v porostech čím dál tím více, pak přemírou kontrol lapačů a lapáků nezbyvá personálu dostatek času na včasné vyhledávání a účinnou likvidaci kůrovce právě v nich. Bylo by samozřejmě chybné si myslet, že kontrola a odchyt pomocí lapačů a lapáku tady neexistuje. Zde určitě prioritou způsobu boje vedoucí na základě svých praktických zkušeností.

Patogenní působení václavky

Patogenní působení václavky není v Polsku ničím novým, zajímavým údajem byla zpráva zde přednesená, že totiž již v roce 1949 v nadlesnictví Andrychov (SV část Polska) byl 8x! překročen roční état těžeb právě v důsledku působení václavky. Podle časových a prostorových údajů polských kolegů je šíření václavky ve větším měřítku zaznamenáno od počátku 80. let z oblasti severovýchodního Polska směrem jižním, v dnešní době václavka nejvíce škodí právě ve Slezských Beskydách v nadlesnictvích Ustroň, Wisla, Jeleśnia, Ujsoly. Dorazila tedy i k nám. Největší problémy s václavkou na LS Jablunkov mají zákonitě reviry přímo sousedící s Polskem a to revír Pisek a revír Nýdek. Zde si situace s nahodilou těžbou v ničem nezádá se situací u sousedů Poláků.

Pokud by někdo chtěl slyšet recept, jak na václavku vyzrát, pak skutečně zatím jediným účinným a známým způsobem boje je přeměna smrkových monokultur (donedávna byl vžitý pojem „postupná“, nyní se mi jeví vhodnější použít slova „urychlená“) na porosty smíšené s odpovídající dřevinnou skladbou a s odpovídajícím původem.

Jedním z možných důvodů tak masivní agrese václavky mohou být podle názorů některých polských kolegů i škody průmyslovými exhalacemi, které kulminovaly v 70. a 80. letech 20. století a tím i následná zátěž půdy těžkými kovy. Vyslechli jsme však ihned zajímavý údaj, že totiž v roce 1949 na výše uvedeném nadlesnictví Andrychov o nějakých škodách průmyslovými exhalacemi neměli ani tušení. Smrkové porosty nenesly žádné známky poškození emisemi a přesto byly škody václavku obrovské. V této souvislosti bylo konstatováno, že ani okamžité a stoprocentní zastavení všech průmyslových emisí nedokáže dnes rozjetý vlak s václavkou zastavit.

Určitě každý z nás by rád použil jakoukoliv další metodu boje proti václavce. Výzkumníci z Polska jednu zajímavou metodu v praxi vyzkoušeli. Infikovali smrkové pařezy napadené václavkou houbou *plebiopsis gigantea*, která přirozeně rozkládá borové pařezy. Tato houba je schopna rozložit smrkový pařez v maximálně krátké době a tím václavce odebrat živnou půdu pro její existenci. Tato houba se poměrně dobře ujímá pouze na mladších smrkových pařezech (věk smrku 30 – 40 let – až 90% ujímavost, ve věku smrku kolem 80 let ujímavost rapidně klesá až na 10 %). Bohužel, tuto metodu dnes z více příčin není možné provozovat v terénu ve větším rozsahu.

Závěr

Celou situaci kolem václavky je možné chápat podle vyjádření polských kolegů jako přirozenou reakci přírody na mnohdy neuváženou činnost člověka, na jeho znásilnění nevhodných stanovišť smrkem za účelem maximálního ekonomického efektu. Nyní nastává doba, kdy člověk musí zpět do přírody investovat nemalé náklady, aby do budoucna předešel podobným problémům. Prognóza polských, ale i našich výzkumníků na nejbližší roky zní: bude hůř, václavka a kůrovec prozatím neřekli poslední slovo.

Podle mého názoru je potřeba celou situaci pojmout jako výzvu do budoucna, uznat chyby, kterých jsme se s pěstováním smrku dopustili a snažit se svou prací poznané chyby neopakovat. Zazlívat našim předkům masivní vnášení smrku by bylo nefér, neboť oni neměli možnost poznat následky.

Ing. František Lipowski,
zástupce lesního správce, LS Jablunkov

Nový zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin

(Nejpodstatnější legislativní změny)

Nakládání s reprodukčním materiálem je v ČR v současné době upraveno zákonem číslo 289/1995 Sb., o lesích a vyhláškou č. 82/1996 Sb., o genetické klasifikaci, obnově lesa, zalesňování a o evidenci při nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin. Od 1. ledna 2004 nabude v ČR účinnosti zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin (dále jen „ZORM“), přijatý v souvislosti s připravovaným vstupem naší země do Evropské unie. Zákon je v souladu se směrnicí evropského společenství 999/105/EG z 22. prosince 1999.

Detail smrkové šišky ze semenného sadu na LS Vyšší Brod

Semenný sad borovice lesní na LS Ledeč nad Sázavou

Nový ZORM upravuje uznávání zdrojů reprodukčního materiálu, označování oddílů reprodukčního materiálu od sběru přes výrobu, obchod až ke konečnému spotřebiteli a stanovuje mechanismy kontroly způsobu nakládání s reprodukčním materiálem. Ustanovení zákona se vztahují pouze na druhy lesních dřevin vyjmenované v jeho příloze. Cílem zákona je zachování a trvale udržitelné hospodaření s genovými zdroji a podpora zvyšování biodiverzity ve všech lesích. Předpokladem k dosažení těchto cílů je zajištění vysoce hodnotného reprodukčního materiálu známého původu. Technické provedení zákona upravuje prováděcí vyhláška k celkem 16 zmocňovacím ustanovením. V souvislosti se změnami vyvolanými novým ZORM bude rovněž novelizována vyhláška č. 82/1996 Sb. Na uvedenou směrnici reagovaly i další evropské země, např. v Německu a v Rakousku platí nový ZORM od 1. ledna 2003. Ve Švýcarsku platí obdobné nařízení o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin od 1. července 1995.

Typy zdrojů reprodukčního materiálu podle jednotlivých kategorií

Zákon vymezuje typy zdrojů reprodukčního materiálu (dále „RM“) lesních dřevin a nově vylisuje čtyři jeho kategorie. Tabulka znázorňuje vylíčení jednotlivých kategorií reprodukčního materiálu podle toho, jaký typ zdroje reprodukčního materiálu příslušná kategorie zahrnuje

Tabulka: Kategorie a typy zdrojů reprodukčního materiálu

Typ zdroje RM	Kategorie RM lesních dřevin			
	Identifikovaný	Selektovaný	Kvalifikovaný	Testovaný
Zdroj semen	X			
Porost fen. třídy „C“	X			
Porost fen. třídy „B“	X	X		X
Porost fen. třídy „A“	X	X		X
Semenný sad			X	X
Rodičovský strom (výběrový strom)			X	X
Klon			X	X
Směs klonů (matečnice, klonový archiv)			X	X

Poznámka: v závorce uvedená terminologie je platná do 31. prosince 2003

Semenný porost jako jeden z typů zdroje reprodukčního materiálu byl z nové legislativy vypuštěn. Jako zcela nový typ zdroje reprodukčního materiálu byl zaveden zdroj semen, kterým je strom rostoucí na pozemku určeném k plnění funkcí lesa, popřípadě i strom rostoucí mimo les, pro generativní způsob reprodukce.

Reprodukční materiál vybraných dřevin (smrku ztepilého, borovice lesní, modřínu opadavého a eurojaponského) lze uvádět do oběhu pouze jako selektovaný, kvalifikovaný nebo testovaný. O jaké typy zdrojů reprodukčního materiálu se jedná, znázorňuje tabulka. Ostatní druhy dřevin uvedené v příloze ZORM lze uvádět do oběhu i jako zdroj identifikovaný. Do identifikovaných zdrojů reprodukčního materiálu, na které jsou při uznávacím řízení kladeny nejnižší nároky, nemusí být vždy zařazovány typy zdrojů nejhorší genetické hodnoty (mohou to být i porosty fenotypové třídy A a B, pokud nebyly uznány jako zdroje selektované).

Vypěstování kvalitních sazenic jedle je důležitým předpokladem jejího úspěšného návratu do našich lesů

Oznamovací povinnost

Každý, kdo provádí sběr semenného materiálu, odběr částí rostlin nebo vyzvedávání sadebního materiálu z přirozeného zmlazení všech kategorií reprodukčního materiálu a uvádí ho do oběhu, je povinen oznámit konání takové činnosti orgánu veřejné správy (obecní úřad obce s rozšířenou působností), a to nejméně dva týdny předem. Sběr nebo vyzvedávání reprodukčního materiálu ve vlastním lese pro vlastní potřebu tomuto zákonu nepodléhá, protože při tom nedochází k uvádění do oběhu. Pokud však reprodukční materiál z vlastního lesa určený pro vlastní potřebu přejde v rámci dodavatelských prací na třetí osobu, zůstává oznamovací povinnost zachována pro toho, kdo sběr nebo vyzvedávání reprodukčního materiálu uskutečnil.

Lesní školka se záhonem jedle na LS Ledeč nad Sázavou

Potvrzení o původu

Od 1. ledna 2004 bude „List o původu plodů, semen, vegetativních částí a sadebního materiálu vyzvednutého z náletu a nárostu“ nahrazen potvrzením o původu. Orgán veřejné správy (obecní úřad obce s rozšířenou působností) vystaví po sběru semenného materiálu, odběru částí rostlin nebo vyzvedávání sadebního materiálu z přirozeného zmlazení dodavateli na jeho žádost pro získané oddíly potvrzení o původu reprodukčního materiálu, a to do 10 dnů ode dne doručení žádosti. Tímto má být zaručena kontrola státní správy nad dodržováním identity obchodovatelného reprodukčního materiálu. Při podezření na porušení ustanovení tohoto zákona nebudou úřady potvrzení o původu vystavovat.

Průvodní list

Od 1. ledna 2004 budou „List o původu sadebního materiálu lesních dřevin“ a „Průvodní štítek“ nahrazeny průvodním listem. Průvodní list musí být vystaven ke každému oddílu reprodukčního materiálu (semenný materiál, části rostlin a sadební materiál vyzvednutý jak z přirozeného zmlazení tak i ve školce) uváděného do oběhu. Průvodní list vystavuje dodavatel a podle připravované prováděcí vyhlášky

bude průvodní list zároveň rostlinolékařským pasem. Vystavené průvodní listy musí obsahovat číslo potvrzení o původu předmětného oddílu reprodukčního materiálu, čímž je zajištěna následná kontrola deklarované identity vypěstovaného sadebního materiálu.

Požadavky na kvalitu reprodukčního materiálu

Reprodukční materiál lesních dřevin lze uvádět do oběhu pouze v oddílech opatřených výše uvedenou dokumentací a zároveň musí vyhovovat požadavkům na druhovou čistotu (prováděcí vyhláška předpokládá 99% čistotu), morfologickou a fyziologickou kvalitu a zdravotní stav. Dodržení striktního požadavku 99% čistoty druhu bude problematické u příbuzných druhů (např. dub letní a dub zimní, lípa srdčitá a lípa velkolistá, bříza bělokorá a bříza pýřitá). Ministerstvo však může v mimořádných případech stanovit vyhláškou minimální požadavky na druhovou čistotu (tzn. pod 99%), morfologickou a fyziologickou kvalitu a zdravotní stav, které musí reprodukční materiál uváděný do oběhu splňovat.

Přirozená obnova v genové základně buku na LS Český Krumlov

Slučování oddílů

Zákon umožňuje dodavatelům slučovat reprodukční materiál z různých oddílů v průběhu produkce v případě, že se jedná o jednoho a téhož vlastníka, jeden a tentýž druh lesní dřeviny, jednu a tutéž přírodní lesní oblast, stejné výškové pásmo původu reprodukčního materiálu a stejnou genovou základnu reprodukčního materiálu. Bližší podmínky slučování oddílů reprodukčního materiálu u LČR budou ošetřeny ve smlouvách s pověřenými pěstiteli.

Evidence

Dodavatel je povinen vést evidenci o každém oddílu reprodukčního materiálu, který uvedl do oběhu, a tuto evidenci uchovávat po dobu 20 let. Dodavatel, který je provozovatelem školky, je povinen vést evidenci o školkařské činnosti. K 30. listopadu každého roku je dodavatel povinen předložit pověřené osobě (VÚLHM VS Uherské Hradiště) záznamy o každém oddílu reprodukčního materiálu, který má v držení nebo který uvádí do oběhu, a evidenci o školkařské činnosti.

Přechodná ustanovení

Reprodukční materiál získaný nebo vyrobený podle dosavadních právních předpisů (zákon č. 289/1995 Sb. a vyhláška č. 82/1996 Sb.) a vybavený průvodní dokumentací podle dosavadních právních předpisů lze uvádět do oběhu do 31. 12. 2005. Pro semenný materiál získaný ze zdrojů uznaných podle dosavadních právních předpisů a sadební materiál, rozpěstovaný v lesních školkách podle dosavadních právních předpisů, který nebude uveden do 31. 12. 2005 do oběhu, vystaví orgán veřejné správy (obecní úřad obce s rozšířenou působností) na základě žádosti dodavatele podané nejpozději do 31. 12. 2005 potvrzení o původu.

Zdroje reprodukčního materiálu uznané pro získávání reprodukčního materiálu podle dosavadních právních předpisů se automaticky považují za uznané zdroje reprodukčního materiálu podle ZORM, viz schéma znázorněné v tabulce.

Ing. Josef Svoboda, OLHOP, ředitelství LČR

Motocyklový sport

a naše lesy

Na sklonku června letošního roku byl uspořádán pod patronací Města Frýdlantu nad Ostravicí první ročník Frýdlantských sportovních her. Cílem této sportovní akce je motivovat mladou generaci k aktivnímu organizovanému sportování, což je nejlepší prevence proti narůstajícímu násilí, kriminalitě a drogám. Součástí sportovních her byla jednodenní motocyklová soutěž, která vedla převážně pohořím Ondřejniku (Beskydy). Uspořádat motocyklovou soutěž je v dnešních podmínkách velmi náročné jak z hlediska finančního, tak po stránce organizační – zejména získání potřebných povolení.

Současná situace jednoznačně naznačuje, že příznivců tohoto sportu stále přibývá a bohužel přibývá také stížností. Správci lesů a myslivci si stěžují a ve většině případů oprávněně, že motokáři ničí porosty a ruší zvěř. Stěžují si také samotní občané, kteří si odjeli na víkend odpočinout a motocykly je rovněž ruší. Podle mého názoru jsou zde dvě hlavní příčiny, proč se tento problém dosud nepodařilo vyřešit nebo alespoň omezit: 1. neorganizovanost motokářů, 2. neřešení problému koncepčně – za účasti všech složek, tj. zástupců sportovních klubů, lesníků, Policie, měst, obcí, vlastníků pozemků atd.

Po roce 1989 postupně zanikly armádní a policejní sportovní kluby (Dukla a Rudá hvězda), které ve spolupráci s automotokluby orga-

nizovaly sportovní podniky a zajišťovaly tréninkové prostory. Také byla dříve stanovena v součinnosti se všemi složkami (myslivecká sdružení, zemědělská družstva, odbory živ. prostředí, státní lesy) jasná pravidla.

Motocyklová soutěž, která byla v červnu ve Frýdlantě n. Ostravicí uspořádána zhruba po 20 letech, měla velmi pozitivní ohlas u veřejnosti i samotných jezdců a je příkladem, že za dodržení předem stanovených podmínek lze najít způsob, jak tento sport provozovat organizovaně bez negativního dopadu na životní prostředí a s tím souvisejících nepříjemností.

Nutno však poznamenat, že získat souhlas všech vlastníků bylo velmi náročné, zejména od Lesů ČR, přes jejichž pozemky trať převážně vedla. S Lesy ČR se uskutečnila jednání mimo jiné i přímo v terénu, kdy celá trať byla doslova metr po metru prozkoumávána a zvo-

lena tak, aby nedošlo k žádnému poškození porostu či životního prostředí.

Chtěl bych při této příležitosti velmi poděkovat lesnímu správci Ing. Vojtěchu Pavlovi a dalším pracovníkům lesní správy Frenštát pod Radhoštěm, že se k naší žádosti o uspořádání této sportovní akce nepostavili jednoduchým a bezpracným zamítavým stanoviskem. Pro nás – zástupce sportovních klubů, manažery a všechny příznivce motocyklových soutěží – by toto gesto mělo být zavazující a je teď na nás, abychom dokázali, že jsme schopni respektovat jistá základní pravidla, zejména využívat ke sportovnímu využití prostory (pozemky) k tomu určené a omezit tak neorganizované ježdění po horách a lesích bez předchozího souhlasu.

Jaroslav Kmošťák,
člen vítězného družstva o Stříbrnou vázu
na Mistrovství světa v SRN v roce 1979

Evropa dýchá díky Komi

V severovýchodní evropské části Ruska se na území o velikosti 416 000 km² rozkládá Republika Komi. Je právem nazývána „zelenými plícemi“ Evropy. Velkou část jejího území pokrývají téměř nedotčené ekosystémy. Nachází se tu největší komplex přirozených lesů v Evropě. Z toho důvodu se program panenské lesy Komi ocitl na seznamu objektů Světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

V dějinách ruského státu byl tento kraj s neproniknutelnou tajgou a blaty dlouho považován za zapadákov. Za vlády Ivana Hrozného sem byli posíláni bojaři, kteří upadli v nemilost, za Petra I. Švédové zajati v Severní válce a později političtí vězni – Komi byla s polárním městem Vorkuta jedním z center GULAGŮ. Díky specifickým geografickým a historickým příčinám původní obyvatelé tohoto kraje – Komi-Zyrjané, Komi-Permjakové, Vogulové a Něnci, nikdy nepoznali otroctví ani nevolnictví. Místní obyvatelé si zachovali svůj jazyk a specifickou kulturu hlavně díky izolaci dané odlehlostí kraje. Lidé ve zdejších hlubokých lesích ale nikdy nežili jako poustevníci, vždy tihli k dobrodružství a hledání nepoznaného. Potomky původního obyvatelstva Komi lze potkat na Altaji, v Jakutsku i na Kolymě. Nezávislost, zvědavost a cílevědomost, to jsou typické povahové rysy zdejších lidí.

Nyní je Komi s metropolí Syktyvkarem jednou z nejrozvinutějších a investičně nejatraktivnějších oblastí Ruska. Surovinový potenciál kraje tvoří podstatnou část základny rozvoje celé ruské ekonomiky. Republika patří z hlediska sociálně-ekonomického rozvoje mezi prvních 10 subjektů Ruské federace a v úrovni investiční aktivity zaujímá mezi sousedy v Severozápadním federálním okruhu první místo. Podle expertů je tato republika díky bohatým zásobám nerostných surovin (uhlí, ropy, plynu, hořlavých břidlic, titánových

rud a zlata) pro investory velmi přitažlivá. Hrubá hodnota zásob nerostných surovin se zde odhaduje na 11 biliónů dolarů, což je 8 % předpokládaného potenciálu Ruské federace. Komi pokrývá své potřeby elektrické a tepelné energie, kterou vyrábí z vlastních surovin. Je zde také rozvinutý dopravní a komunikační systém, funguje tu progresivní investiční zákonodárství. Navíc tento region disponuje vysokou kvalifikovanými kádry.

Růst investic do regionu bude doprovázet další technologické působení na přírodu. Ekologové už teď bijí na poplach kvůli znečištění životního prostředí. Poukazují na vypouštění odpadních vod do řeky Vyčegdy, exhalace znečišťujících látek v oblasti Uchtinského průmyslového uzlu, kácení lesů. Vědci předpovídají, že v nejbližších 20 letech lze očekávat asi dvojnásobný růst urbanizovaných oblastí v Komi (teď zabírají maximálně 2 % rozlohy). V této souvislosti patří k prioritám rozvoje regionu racionální využití přírody a ochrany životního prostředí. První opatření pro zachování lesů v regionu přijal car Petr I., který vytvořil v povodí řek Pečora, Vyčegda a Mezeň, několik území chráněných lesů, jejichž dřevo je vhodné pro výrobu lodí. Práce na zachování lesů se přerušily na 200 let a obnovily se až v polovině 20. let minulého století. Nyní chráněná území v Komi zabírají asi 6 mil. ha (téměř 15 % území republiky). V 90. letech začaly přírodní rezervace vznikat i v místech, kde žije původní obyvatelstvo Komi, např. komplexní obora Sebys, kde je zakázána těžba nerostných surovin, kácení lesů, využití půdy k zemědělským účelům. Celkovou unikátní chráněnou zónu tvoří 179 obor, 106 chráněných území, mimo jiné i známá Pečoro-Ilyčská biosférická rezervace a národní park Jugyda. Právě tyto lesní plochy produkují kyslík, který dýchá celá Evropa. To, zda budou zelené plíce kontinentu zdravé, závisí v mnohém na tom, jestli se Komi, jež se v rámci ekonomiky Ruska nachází na předním místě, podaří úspěšně řešit otázky ochrany životního prostředí.

Převzato z Haló novin, redakčně upraveno

Okresní přebor ve střelbě brokem

11. října 2003 uspořádala Jesenická lesnická společnost s Lesy ČR, s. p., lesní správou Jeseník okresní přebor ve střelbě brokem na loveckém kole na střelnici SSK „Pod Špičákem“ v Písečné. Přeboru se zúčastnilo celkem 22 střelců z řad členů sportovně střeleckého klubu, mysliveckých sdružení, státní správy a podniku Lesy ČR.

Vítězem se stal p. František Šin s 19 zásahy před p. Františkem Červenkou s 17 zásahy a p. Josefem Zapletalem s 16 zásahy z 20ti možných. Barvy Lesů ČR statečně obhajovali p. Jan Schiel s 8 zásahy, Ing. Latner se 7 zásahy a p. Oldřich Novobilský s 6 zásahy.

K úspěchu celé akce přispělo pěkné počasí, hodnotné ceny věnované lesní správou Jeseník, f. TRUL Mikulovice, s. r. o., f. Plastkon product Mikulovice a f. Stavebniny Přecechtěl z Hradce Nové – Vsi u Mikulovic, vystoupení loveckých trubačů LS Jeseník, vicemistra ČR pro rok 2003 ve vábení jelenů p. Oldřicha Novobilského a dobrá nálada všech zúčastněných.

Jaromír Latner, lesní správce

nové odborné publikace a knihy

z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Lesy a povodně – souhrnná studie

Petr Kantor, Vladimír Krečmer, František Šach, Vladimír Švihla a Vladimír Černohous

Vědecko-výzkumné poznatky umožňující racionálně přistupovat k funkci lesa v ovlivňování režimu odtoku srážkových vod za přivalových srážek i za silných regionálních dešťů.

Vyd. Ministerstvo životního prostředí, Praha, 2003
(darováno technické knihovně LČR HK)

Nepůvodní dřeviny a invazní rostliny

Sborník z celostátního semináře, Žlutice, 24. 9. 2003.

Vyd. Česká lesnická společnost, Praha, 2003
(darováno ČLS v Praze technické knihovně LČR HK)

Tradice v myslivosti

Sborník z VIII. ročníku semináře, Trutnov, 3. a 4. 10. 2003.

Vyd. Řád svatého Huberta, Kuks, 2003
(darováno technické knihovně LČR HK)

Péče o porostní zásobu a problematika přesíleného jehličnatého dřeva

Sborník a průvodce exkurzní trasou z celostátního semináře, Šternberk, 7. 10. 2003.

Vyd. sborník: Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Praha, 2003, a průvodce: LČR, s. p., Lesní správa Šternberk, 2003
(darováno ČLS v Praze technické knihovně LČR HK)

Hospodářská úprava lesa jako nástroj k zabezpečení souladu mezi produkčními a celospolečenskými funkcemi lesa u Lesů České republiky, s. p., na příkladu demonstračního objektu Boršov po 100 letech od prvního zařízení porostní metodou

Sborník z celostátního semináře, Boršov, 8. 10. 2003.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, s. r. o., Praha, 2003
(darováno ČLS v Praze technické knihovně LČR HK)

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti: Výroční zpráva 2002

Vyd. VÚLHM, Jíloviště-Strnady, 2003

(darováno technické knihovně LČR HK)

Zkušené naučení k velmi potřebnému již za našich časů osetí lesův...

(Zkušené naučení k velmi potřebnému již za našich časů osetí lesův, ku kterémuž ještě jiná velmi užitečná naučení o povinnostech myslivce lesův dle zkušenosti dokonale hledícího přidána jsou)

Václav Eliáš Lenhart

Tato účelová publikace s provedenými edičními zásahy obsahuje pouze českou verzi německo-českého díla "Gegründete Versuche und Erfahrungen von der zu unsem Zeit höchstnötigen Holzsaat" (Praha, 1793), které napsal lesní inspekční úředník osmi liechtensteinských panství v Čechách, který se přesvědčil, že většina lesníků té doby nemá dostatečné odborné znalosti. Významným podnětem pro napsání knihy byla také snaha majitele panství Aloise Josefa kn. Liechtensteina o zvelebení lesního hospodářství, které bylo do těch dob řízeno hospodářskými instrukcemi určenými nejvyšším úředníkem. Německo-český text knihy vycházel vstříc požadavkům vrchnosti, jejíž úřadování bylo německé, která však zaměstnávala početné české lesníky. Kniha je sestavena v otázkách a odpovědích a skládá se ze čtyř samostatných oddílů. Nejobsáhlejší je věnován pěstování lesů. Pojednává o šestnácti hlavních

dřevinách, u nichž autor uvádí hlavní biologické údaje, věnuje se semenařství a přípravě půdy a okrajově se zmiňuje o sadbě. Další část knihy doplňuje některé údaje z první části: používání semene domácího původu a známé jakosti, škodlivost hrabání lesního steliva, lesní pastvy a oklešťkového hospodářství, stručně o lesních požárech a houbových chorobách a připomínky k lesní těžbě. Nejstručnější je třetí část knihy, která popisuje odhad hmoty a jakosti stromu, určení sortimentů a obchodování s dřívím. Poslední část knihy je heslovitý kalendářní přehled lesnickovy práce v jednotlivých měsících. Lenhartův spis zahajuje řadu české osvicenecké lesnické literatury, která tvoří zřetelně vymezený okruh a obsahuje několik děl zásadní důležitosti, jejichž význam přesahuje vlastní obor. Doslov k této účelové publikaci obsahuje informace o autorovi a jeho knize a o české jazykové kultuře konce 18. století. Vyd. Lesnická fakulta a Školní lesní podnik ČZU v Praze, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze a ÚHÚL Brandýs nad Labem, Praha, 2003
(darováno technické knihovně LČR HK)

Případy mysliveckého hospodáře

Jaroslav Šprongl a Jan Vebr

Předkládanou sbírku případů je třeba chápat především jako otevření prostoru pro hru, pro osvěžení teoretických z učebnic nabytých znalostí na „praktických“ situacích. Dvaadvacet krátkých případů je řazeno přibližně chronologicky, jak se s nimi mohli setkávat členové imaginárního mysliveckého sdružení během kalendářního roku. V deseti testových otázkách ke každému případu musí řešit myslivecký hospodář (a s ním i čtenář) nejrůznější situace mysliveckého roku. K černobílé fotografii, která provází každý případ, je navíc připojena i prémiová otázka. Publikace je doporučena ČMMJ jako vhodná literatura pro přípravu na zkoušky mysliveckých hospodářů.

Vyd. Nakladatelství Orac, Praha, 2003, v edici Best Test
(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Posuzujeme věk spárkaté zvěře

(z německého originálu "Die Altersansprache beim Schalenwild" z roku 2002)

Kurt Menzel

Posuzovat věk volně žijící spárkaté zvěře – je to vůbec možné? Dnešní myslivci mnohdy tvrdí, že nikoliv. A přece je to tak důležité, chceme-li stav zvěře v odpovídající druhové struktuře! Přitom v praxi nejde o posouzení věku s přesností na rok. Jak má tedy myslivec už před výstřelem zjistit, do které věkové skupiny kus patří? To v této knize názorně ukazuje lesní ředitel ve výslužbě a odborník na spárkatou zvěř – Dr. Kurt Menzel. Pozorování volně žijící zvěře a její důkladné obeznání je v našich zneklidňovaných honitbách mnohem obtížnější než kdysi. Proto autor chce dodat v převážné části publikace mladším nebo méně zkušeným mužům a ženám v zeleném odvalu a těm zkušenějším nové podněty a návod k posouzení věku volně žijící jeleni, daňci, srnčí, černé, mufloni a kamzičí zvěře. Publikace je v závěru doplněna kapitolou o určování věku ulovené zvěře.

Vyd. Mgr. Jiří Černý – Vydavatelství Víkend, Praha, 2003, v edici Myslivost

(zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK)

Slovník pomístních jmen v Čechách

Libuše Olivová-Nezbedová a Jitka Malenínská

Slovník zpracovává pomístní jména, tj. vlastní jména neživých přírodních objektů a jevů na Zemi a těch člověkem vytvořených objektů na Zemi, které nejsou určeny člověkem k obývání a jsou v krajině pevně fixovány (jména poli, luk, lesů, terénních útvarů, vod, cest atd.) – pomístní jména užívaná na území Čech ve druhé polovině 20. století – a zároveň je i lokalizuje, a to současně i s jimi pojmenovanými objekty. Zpracovává tedy synchronní nářeční materiál, který je však co do stáří velmi nestejnorodý. Historické doklady se však neuvádějí u všech pomístních jmen. Proto je Slovník pomístních jmen v Čechách částečně synchronním topografickým slovníkem, částečně historickým topografickým slovníkem. Úvodní svazek obsahuje seznam zkratk a značek, postup zpracování slovníku, výběr ze zpracování heslových statí a seznam pramenů a literatury.

Vyd. Academia, Praha, 2003

(zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK)

Jiří Uhlíř

Jak hospodaří LČR, s. p.

na Křivoklátsku

V tomto roce LČR rozšířily spolupráci se Sdružením středisek ekologické výchovy Pavučina o nový projekt – Lesní vzdělávání pro učitele a pracovníky SEV. V rámci něho jsou připraveny semináře, kde účastníci, formou vycházek do terénu a besed, pracovníci LČR seznamují s hospodařením v lesích v různých územích.

První z těchto seminářů, pro pracovníky členských středisek ekologické výchovy Sdružení SEV Pavučina, kteří provádějí výukové programy o lese a další zájemce z řad učitelů, proběhl ve dnech 4. až 6. dubna v oblasti lužních lesů u soutoku Moravy a Dyje a byl připraven ve spolupráci s Ing. Michalem Hribem z LZ Židlochovice.

Prosluněné Jeseníky přivítaly účastníky další z připravených exkurzí ve dnech 18. až 20. září, jejíž odbornou náplň připravil Ing. Tomáš Pospíšil, revírník lesní správy Loučná nad Desnou.

Místem třetího setkání pracovníků středisek ekologické výchovy a lesníků se stalo Křivoklátsko oděné do barevného podzimního hávu. Cílem semináře konaného ve dnech 10. až 12. října bylo seznámit jeho účastníky s používanými způsoby hospodaření u LČR, s tvorbou lesního hospodářského plánu a porostních map, s péčí o zvláště chráněná území a základy typologie lesních porostů.

První den byla pro účastníky připravena úvodní přednáška o hospodaření v lesích ve správě podniku a spolupráci s institucemi ochrany přírody. Druhý den se účastníci vydali za doprovodu zástupce oblastního inspektora OI Křivoklát Ing. Miroslava Pechy a revírníka LS Křivoklát Miroslava Pechy ml. po lesní naučné stezce Šípina a do lesů revíru Kouřimec. V průběhu trasy se seznámili s metodami ochrany lesa a náplní práce revírníka. Pozornost byla věnována mimo jiné také výchovným zásahům a způsobům obnovy v hospodářských lesích. Program třetího dne byl zaměřen na myslivost – účastníky semináře provedl obor Lány Ing. Petr Ziegrosser – a také na problematiku zpracování dřeva jako důležité obnovitelné suroviny – účastníci navštívili pilu Blatno Dřevařské a lesnické společnosti Jesenice.

Všem jmenovaným náleží velké poděkování za čas, který účastníkům semináře věnovali. Díky nim se tyto lidé, kteří dlouhodobě pracují s dětmi a mládeží, mohli dozvědět mnoho nového o hospodaření v lesích a celkové náplni práce lesníků.

Mgr. Eva Dlabolová

Ohlasy na seminář

Seminář byl skvěle podán a lektori byli velmi vstřícní a báječní. Z celého semináře jsem si odnesl mimo krásné scenérie celého Kři-

Předběžné zkoušky barvářů

Ve dnech 4. a 5. října 2003 se Lesy ČR, s. p., lesní správa Jeseník spolu s Jeseníckou lesnickou společností a ČMS OMS Šumperk podílely na zorganizování předběžných barvářských zkoušek.

Zkoušek, které se po oba dny konaly v režijní honitbě „Klín“, se zúčastnilo celkem 20 vůdců se svými psy. Je potěšitelné, že 20 % účastníků byli pracovníci lesních správ Jeseník a Javorník. Z nich dosáhl nejvyššího hodnocení bavorský barvář Nela z Lopenických kopců, vůdce a majitel p. Jan Eliáš, revírník (188 bodů), dále pak opět bavorský barvář Ciro z Končistého, vůdce a majitel Ing. Vlastimil Koňář, zást. les. správce (184 bodů) a bavorský barvář Cira Odkaz Diany, vůdce a majitel p. Pavel Dvořák, revírník (178 bodů).

Celou soutěží doprovázela soutěžící skupina loveckých trubačů LS Jeseník a představil se svým vystoupením vicemistr ČR ve vábení jelenů pro rok 2003 p. Oldřich Novobilský. Pro veřejnost byla členy Jesenícké lesnické společnosti připravena ukázková práce barváře na stopě, výklad o historii plemene a zásady výcviku.

Jaromír Latner, lesní správce

voكلátska i mnoho jedinečných informací o lese a lesním hospodaření jako velmi důležité součásti komplexní péče o lesní porost. Jsem rád, že tento seminář proběhl, protože jsem měl možnost se seznámit i s druhou stránkou v životě lesa. Mám na mysli především starost a činnost člověka v lese, jeho pomoc při obnově a také ochraně lesa. Zvláště v současné době, kdy lesní porosty jsou do určité míry a v určitých oblastech právě vlivem člověka poškozeny. Báječné bylo přesvědčení, že lesní hospodáři se snaží napravit chyby minulosti – monokultury se nahrazují smíšenou kulturou ve stále větším měřítku. Bylo také velmi dobré, že informace, které jsme první den probrali teoreticky, tak další dva dny nás čekaly v terénu. Děkuji všem lidem, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na tomto semináři. Vzhledem k tomu, že v rámci sdružení Rezekvítek pracuji s mládeží, tak všechny tyto informace maximálně využiji pro naši činnost. Děkuji ještě zvláště všem lektorům semináře, kteří nás po ty 3 dny provázeli.

Pavel Béres,

Rezekvítek – Sdružení pro ekologickou výchovu a ochranu přírody

Seminář LČR se mi velice líbil. Čekal jsem klasický konflikt mezi lesáky a ekology a myslím, že se lesákům podařilo nastínit jejich pohled na práci v lese tak, že umírněný ekolog musel uznat, že to vedl Ing. Pecha, který podle mého mínění byl lesák každým coulem a přitom otevřený i názorům z jiné strany. Program se mi zdál vyvážený. Bylo v něm dost prostoru na informace a pak i na jejich vstřebávání. Den strávený v lese, kde bylo možno vidět v praxi vše, co do nás chtěli vtlučit teoreticky, byl perfektní. Mladý pan hajný Mirek Pecha na mne udělal dojem. Jak chodil po svém revíru a skoro o každém stromu dokázal povykládat, co má s ním v plánu v dalších padesáti letech. To mě hodně dostalo a musel jsem přehodnotit svůj názor na lesáky.

Jaromír Vrobel, Víta – občanské sdružení

Setkání prezidentů v Jeseníku

K historické události došlo 26. září 2003, kdy si prezidenti Česka a Polska vybrali Jeseník ke své schůzce. V doprovodném programu, při prohlídce města z lázeňské kolonády, vítali prezidenty Václava Klause a Aleksandra Kwasniewského také trubači Lesů ČR, s. p., lesní správy Jeseník a Javorník.

Jaromír Latner

V měsíci listopadu oslaví významná životní jubilea tito pracovníci LČR

Padesátiny

1. 11.	Alena Taliánová	LZ Boubín
3. 11.	Milena Kozová	LZ Dobříš
5. 11.	Zdeňka Soukupová	LZ Kladská
8. 11.	Karel Ščudla	LS Jeseník
12. 11.	Stanislav Nobis	LZ Boubín
13. 11.	Pavel Boháč	LS Jablunkov
13. 11.	Růžena Horáková	LZ Konopiště
16. 11.	Miroslava Hašková	LZ Konopiště
16. 11.	Jitka Blahová	LZ Židlochovice
21. 11.	Vladimíra Smolíková	LS Žatec
24. 11.	Dana Kociánová	LS Bystřice p. Host.
30. 11.	Eva Filová	LS Frýdlant

Šedesátiny

15. 11.	František Ježko	LS Klášterec n. Ohří
24. 11.	Jan Martynek	LZ Židlochovice

Všem jubilantům blahopřejeme a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti

Poděkování za spolupráci

V březnu tohoto roku nás ve škole navštívil Ing. Zdeněk Čába, vedoucí lesní správy z Českého Krumlova (dnes ekonomický ředitel LČR). Ve velmi zajímavé besedě se žáci dozvěděli mnoho zajímavého o lese a jeho obyvatelích. Nešlo jen o informace, ale především o snahu vzbudit v dětech zájem o přírodu a její ochranu. Na závěr setkání děti převzaly dárek – tři budky pro ptáky a netopýry. Zvláště budka pro netopýry vzbudila pozornost. Budky jsme brzy umístili v okolí školy a netrpělivě čekali, jestli se v budkách někdo zabydlí. Netrvalo dlouho a skutečně se v nich objevili ptáci i s mláďaty. Touto besedou spolupráce s Ing. Čábou neskončila. V dubnu žáci školní družiny navštívili lesní školku v nedalekém Červeném Dvoře, kde se seznámili jednak s pěstováním sazenic, jednak s celým cyklem vývoje a růstu lesních stromů. Děti pochopily, že dnes již lesy nerostou jen tzv. „samy od sebe“, ale vyžadují trvalou péči a pomoc člověka – odborníka. V květnu 2003 nás Ing. Čába překvapil potřeží – zavedl nás v lese nedaleko od školy na místo s největším výskytem mravenišť ve střední Evropě! Nikdo z nás netušil, že máme v sousedství takovou vzácnost. Přes 800 evidovaných a chráněných mravenišť v této lokalitě je opravdovým unikátem. Při vycházce se děti učily vnímat les nejen zrakem, ale i sluchem a hmatem a pohybovat se v něm tak, aby co nejméně jeho obyvatele rušily. Velmi si vážím pomoci, kterou naši škola Ing. Zdeněk Čába poskytuje. Díky němu jsme se všichni naučili mnoho nového a děti si jistě vylepšily vztah k přírodě. Chtěla bych mu touto cestou poděkovat za poutavé besedy, za čas, který dětem věnoval, i za dárky, které jim přinesl.

Mgr. Olga Floriánová, ředitelka, Základní škola Holubov

Poděkování za pomoc při pořádání Mistrovství ČR ve stolním tenise vozičkářů

Vážený pane generální řediteli,
dovoluji, abych Vám poděkoval jménem Sportovního klubu vozičkářů Ostrava za finanční pomoc, kterou jste nám poskytli na zabezpečení Mistrovství ČR, které se uskutečnilo ve dnech 29. 5. – 1. 6. 2003 v Ostravě. Díky Vašemu přispění se nám podařilo připravit mistrovství na velmi dobré úrovni. V dnešní nelehké době si Vaší pomoci velmi vážíme a jsme si vědomi, že bez Vašeho přispění by se nemohla tato významná akce uskutečnit.

Zdeněk Jedlička, prezident klubu

Poděkování za ekologickou vycházku

Chtěla bych touto cestou poděkovat lesní správě ve Frenštátě pod Radhoštěm za velmi pěkné výchovné působení na děti místní ZŠ Záhuň. Vyškolení pracovníci LČR pan Ing. Jaroslav Štefek a Ing. Ladislav Bár vytvořili velmi dobrou akci pro děti naší školy. Tito lesníci ve svém tématickém programu LES vytvořili jednoduchou přírodovědně-ekologickou výuku formou her, poznávání rostlin, živočichů i neživých přírodnin. S velkou citlivostí k lesu a životu v něm byli velmi dobrými vzory pro děti naší školy. Také praktická ukázka těžby stromů byla pro některé děti jednou z mála možností, jak se s touto činností seznámit. Po svačince u ohně obdrželo každé dítě dáreček. I hoši „zlobivci“ byli z pexesa, dře-

věné propisky, vyřezaného datla s logem LČR a propagačního obrázku o funkci lesa nadšení. Děk LČR patří ale také za finanční pomoc na přebudování plochy školního pozemku na malé arboretum a za některé dřeviny, které zkrášlí okolí naší školy. Věřím, že spolupráce bude nadále pokračovat, protože pobyt v lese a na čerstvém vzduchu naladí děti na lepší citění k přírodě.

Mgr. Iva Knápková, učitelka přírodopisu na ZŠ Záhuň

Poděkování za zajímavou besedu

Po sluncem prohřátých prázdninách jsme se vrátili do školních lavic. Každý byl trochu nespůj – neznámí učitelé, noví spolužáci... Docela jsme se proto těšili na seznamovací kurz „GO“, o kterém jsme už od těch starších slyšeli. Senzační nápad! Dva dny na chalupě, soutěže a také noční hra! No, a co že jsme dělali? Jednoduše řečeno – celé dny jsme se nezastavili. Jedna hra střídala druhou a večer všichni padali únavou. Proto jsme uvítali, když druhý den ráno přijel na chalupu host – revírník LČR, LS Ledec nad Sázavou, pan Martin Bakeš. V první části své návštěvy nám přednesl zajímavé povídky o lesech a tvorech, kteří v něm žijí. Povídky doplnil spoustou zajímavých fotografií a přírodnin. Názorně nám ukázal rozdíly mezi našimi hlavními jehličnatými a listnatými dřevinami. Získané vědomosti jsme si na vlastní kůži vyzkoušeli v druhé části jeho návštěvy. Ve dvojicích jsme měli za úkol přinést větvičky různých jehličnatých a listnatých stromů. Společně jsme si vysvětlili naše chyby při určování dřevin a na závěr si prohlédli lovecké pušky a trofeje z honitby LČR. Domů jsme odjížděli s poznáním, že přírody bychom si měli více vážit, že práce lesníků je zodpovědná a její výsledky oceníme nejen my, ale spíše až generace, které přijdou po nás.

Žáci 6. A, ZŠ Hradská 894, Humpolec

Poděkování za spolupráci

Vážené Lesy České republiky,

dovoluji, abychom se v úvodu dopisu představili. Jsme žáci ZŠ Raškovice, která se nachází v podhůří Beskyd na hranicích CHKO Beskydy. Několik let je naše škola zapojena v celostátní síti ekologicky orientovaných škol. V loňském roce jsme získali titul Ekoškola 2002. Píšeme Vám proto, že škola úzce spolupracuje s lesní správou Frýdek-Místek se sídlem na Morávce. Pořádají pro nás zajímavé besedy o myslivosti, soutěže ve střelbě ze vzduchovky „O pohár Lesů ČR“, organizují soutěže na Den Země, vybudovali v areálu školy pocitovou stezku. My sbíráme lesní plody pro zvěř, byli jsme na brigádě v lese a v tričku LČR vyhráváme mnoho soutěží. Nejvíce se nám daří v projektu „Les ve škole – škola v lese“ a již 2x jsme získali 1. místo v rámci ČR. Odměnou za tak úspěšnou reprezentaci školy nám Lesy ČR na Morávce postavily letní učebnu. Je nádherná, voní dřevem a velice se těšíme, že část výuky přesuneme do této venkovní učebny. Podařilo se, že stavba byla dokončena právě k 80. výročí založení školy a tak jsme se mohli celé obci a mnoha hostům pochlubit. Pan Ing. J. Silvestr slavnostně otevíral učebnu se slovy: „Milý učitelé a žáci – vy si tu učebnu zasloužíte“. Velmi si vážíme spolupráce s Lesy ČR na Morávce a mnohokrát jim děkujeme.

Žáci a učitelé ZŠ Raškovice

Čtvrteční podvečery České lesnické společnosti

11. prosince 2003:

Křivoklátsko očima lesníka a myslivce – uvádí Ing. Miroslav Pecha, který představí svou knihu Srneček z křivoklátských lesů; promítné snímky a videokazetu o kráse křivoklátských lesů; na borlici předvede myslivecké signály.

8. ledna 2004:

Toulky lesníka po Kamčatce, Ing. Richard Slabý, Brandýs n. L.

12. února 2004:

Krásy Průhonického parku, Ing. Zdeněk Blahník, Praha

11. března 2004:

Vyprávění nestora českého lesnictví, Ing. Jan Pinc (97 let) Praha a Jiří Hrdlička Brandýs n. L.

Podvečery se konají od 16.00 v Praze na Novotného lávce 5.

Bližší informace:

Ing. Pavel Kyzlík, tajemník ČLS, tel.: 603 163 409

Mezinárodní soutěž ohařů

o cenu lesního závodu Židlochovice

Ve dnech 10. – 12. 10. 2003 uspořádal lesní závod Židlochovice ve spolupráci s OMS ČMMJ Břeclav již V. ročník soutěže ohařů o cenu LZ Židlochovice podle pravidel a zkušebního řádu pro všestranné zkoušky. Náročná soutěž, která byla zároveň kvalifikací psů s nejlepšími výsledky na memoriál Richarda Knolla v roce 2004, se zúčastnilo 23 psů reprezentujících 5 loveckých plemen ohařů. Mezinárodní scénu zastupoval tentokrát pouze jeden kolega ze Slovenské republiky.

V pátek odpoledne se vylosovalo pořadí nástupu psů na jednotlivé disciplíny a v sobotu ráno již za zvuků lesních rohů soutěž slavnostně zahájil ředitel LZ Židlochovice Ing. Jan Vybíral. Popřál všem zúčastněným psům a jejich vůdcům mnoho úspěchů v absolvování této náročné soutěže a zároveň vyjádřil přesvědčení, že jejich práce bude korektně posouzena a ohodnocena delegovaným sborem rozhodčích v souladu se zkušebním řádem pro VZ ohařů. Nominování byli

zkušeni rozhodčí s dlouholetou praxí při vedení i posuzování psů na všestranných zkouškách v čele s vrchním rozhodčím panem Jiřím Ráblem z Brna. Snahou všech rozhodčích i za pomoci několika čekatelů bylo objektivně a hlavně korektně posoudit práci všech zúčastněných psů.

Vlastní soutěž zahájilo 23 psů, jeden přihlášený účastník se nedostavil. Zkoušky nakonec zdárně absolvovalo 19 psů, z toho 11 skončilo v I. ceně, 7 psů v II. ceně, 1 pes ve III. ceně a 4 psi neuspěli. Vítězem se stal německý krátkosrstý ohař BARON od Vojkovského hájku s vůdcem panem Františkem Lukešem s celkovým počtem 492 bodů, který předvedl bezchybnou práci v poli. Nakonec i přes jednu obdrženou 3 v lese (soulačka s odložením) dosáhl ze všech zúčastněných psů nejvyšší bodové ohodnocení v lese (156 bodů – hlásič na pobarvené sto-pě spárkaté zvěře) a získal tudíž i ocenění za nejlepší práci v lese. Tento zkušený vůdce psů vlastně obhájil prvenství z minulého IV. ročníku naší soutěže z roku 2001, tentokrát však zase s jiným dokonale připraveným psem, což svědčí o jeho nesporných kvalitách při výcviku našich všestranně upotřebitelných ohařů.

Celkové druhé místo s počtem 488 bodů obsadil pes NKO TIM Javorice s vůdcem panem Reném Bendou (lesník z bažantnice Kní-

žecí les), který byl zároveň nejlépe umístěným domácím vůdcem zastupujícím pořadatele a získal i ocenění za nejlepší práci ve vodě. Třetí místo s 480 body obsadil NKO CAR od Mileho s vůdcem panem Josefem Rozkošným. Nejlepší práci v poli získal pes pointer LUK z Niv-Bučovic s vůdcem panem Radomírem Hastou. Další zástupci LZ Židlochovice ukončili náročnou soutěž na 5., 12., 16. a 18. místě celkového pořadí (Pavel Unverdorben, Jan Šmikmátor, Pavel Prašivka a Ladislav Janíček). Všichni psi, kteří zdárně absolvovali tyto náročné všestranné zkoušky, i ti kvalifikovaní horší známkou z některé disciplíny do II. nebo III. ceny, dosáhli celkovým součtem přes 400 bodů minimální hranici pro udělení I. ceny.

Po oba dny konání soutěže bylo téměř ideální počasí, nepršelo a teplota vzduchu byla rovněž vyhovující, ne jako v minulých ročnících, které se konaly vždy za horkého srpnového počasí. Příjemné podzimní počasí mělo kladný vliv nejen na zkoušené psy, ale i posuzování rozhodčích především na velkém poli, kde jsou psi i rozhodčí vystaveni největší fyzické námaze. Téměř všichni zkoušení psi měli možnost na polních disciplínách přijít do

styku s živou pernatou i srstnatou zvěří a tím vlastně plně prokázat svou loveckou upotřebitelnost při praktickém výkonu v honitbách. Poněvadž přezkušování psů na tzv. velkém poli se odehrálo v části honitby MS Vranovice-Přibice, chtěli bychom jim touto cestou poděkovat za zapůjčení drobnou zvěří výborně zazvěřené honitby. O všechny rozhodčí a přihlížející korunu z řad široké veřejnosti bylo rovněž dobře postaráno u tzv. „krmelišť“, což byla obcerstvení s velkou zásobou tekutin i dobrého jídla u všech hlavních stanovišť v lese na poli i u vody.

Při nedělním slavnostním vyhlášení výsledků soutěže a předání cen všem úspěšným vůdcům psů na zámku v Židlochovicích nezapomněl vrchní rozhodčí pan Jiří Rábl poděkovat organizačnímu výboru zkoušek za jejich bezchybný průběh, rozhodčím za korektní hodnocení a samotným vůdcům popřál mnoho dalších kynologických úspěchů.

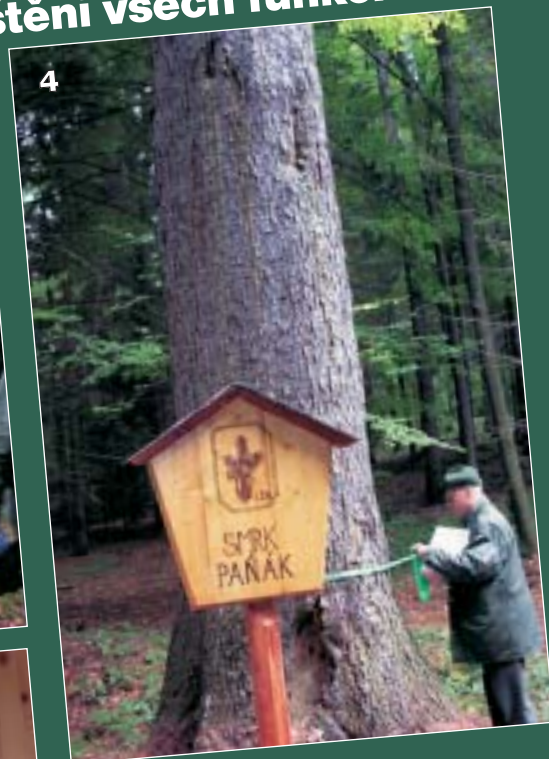
Ing. Jiří Špunar, LZ Židlochovice

FOTO reportáž

Hospodářská úprava lesů jako nástroj pro zajištění všech funkcí lesa

1. Upravená lesní studánka
2. Kvalitní smíšený les obhospodařovaný podrostním způsobem
3. Účastníci semináře diskutují při venkovní pochůzce
4. Vyhlášení památného stromu - smrčku Paňák
5. Zasedací místnost s ukázkami historických lesnických map v budově demonstračního objektu Boršov